

Módszertani segédlet víziépítmények környezeti tervezéséhez

Ijjas István és Ijjas István Zsolt

**Magyar Mérnöki Kamara
Vízgazdálkodási és Vízépítési Tagozat
2012**

Előszó

A víziépítmények tervezői egyre gyakrabban szembesülnek olyan feltétellel, hogy munkájuk részeként jogerős létesítési engedélyt kell szerezniük. Az engedélyezési eljárásnak ugyanakkor eleme a „környezeti tervezés”, a szükséges környezeti vizsgálatok elvégzése, amelyeknek vannak olyan feladatrészei, amelyek elvégzéséhez eddig még nincs vagy csak kevés módszertani útmutató készült. Ilyenek például a Víz Keretirányelv előírásainak betartását vizsgáló tesztek és a Natura 2000 hatásbecslés gyakorlati végrehajtása. Ezek a vizsgálatok bonyolultak és munkaigényesek és nehéz összegyűjteni a megvalósításukhoz szükséges módszertani ismereteket. Ezért határozott úgy a Vízgazdálkodási és Vízépítési Tagozat elnöksége, hogy a Magyar Mérnöki Kamara 2012. évi Cselekvési Programja megvalósításához kiírt pályázat támogatásával módszertani segédletet készít az előbbi tervezési feladatok elvégzésének elősegítéséhez, és ezzel hozzájárul az elvégzendő jelentős munkamennyiségnek megfelelő MÉDI szerinti tervezési díj érvényesítéséhez.

Ez a módszertani segédlet a Víz Keretirányelv előírásainak megfelelő tesztekkel és a Natura 2000 hatásbecsléssel foglalkozik részletesebben, és azokat beleilleszti a környezeti hatásvizsgálatok rendszerébe. Nem tárgyalja a segédlet a környezeti hatásvizsgálatok általános módszereit, mert azok alkalmazásának már sok tapasztalata van és számos útmutató és esettanulmány található az alkalmazásuk elősegítéséhez. Ezek értékelése és továbbfejlesztése a Magyar Mérnöki Kamara Környezetvédelmi Tagozatának illetékességébe tartozik.

Reich Gyula
elnök
Magyar Mérnöki Kamara
Vízgazdálkodási és Vízépítési Tagozat

TARTALOM

1. Bevezetés

- 1.1 A segédlet kidolgozásának szükségessége
- 1.2 Az EU környezetvédelmi irányelvei és a magyar környezetvédelmi rendeletek
- 1.3 A Víz Keretirányelv előírásainak értelmezése
- 1.4 A víziépítmények környezeti szempontból való megvalósíthatóságára vonatkozó jogszabályok kapcsolatrendszere

2. A VKI 4.7 teszt és a Natura 2000 hatásbecslés szerepe a környezeti hatásvizsgálatok rendszerében

3. A VKI 4.7 teszt

- 3.1 A 4.7 teszt elvégzéséhez alkalmazott módszertan
- 3.2 A vizsgálat legfontosabb jellemzői és módszere
- 3.3. A 4.7 teszt lényege, helye és szerepe a tervezési folyamatban
- 3.4 SKV-KHV-VKI 4.7 teszt és NATURA 2000 hatásbecslés
- 3.5 A VKI 4.7 teszt végrehajtásához felhasznált módszerek
- 3.6 A tervezett beavatkozásoknak a víztestek állapotára gyakorolt hatásainak vizsgálati módszere
- 3.7 A felszíni víztestek állapotának értékelése a vízgyűjtő-gazdálkodási tervben

4. Natura 2000 hatásbecslés

- 4.1 A Natura 2000 hatásbecslés módszertanának tanulmányozási lehetőségei
- 4.2 A Víz Keretirányelv és a Természetvédelmi Irányelvek (Madárvédelmi Irányelv és Élőhely-védelmi Irányelv) közötti kapcsolat figyelembe vétele a víziépítmények tervezésében

1.melléklet Komplex környezetvédelmi engedélyezési eljárások

2.melléklet Jogszabályok

3.melléklet Módszertani útmutatók

1. Bevezetés

A segédlet célja segítség nyújtása víziépítmények környezeti tervezéséhez. A víziépítmények környezeti engedélyezési eljárásához szükséges környezeti hatásvizsgálatok egyik új, nehéz feladata annak igazolása, hogy a tervezett építmény megfelel a Víz Keretirányelv (VKI) előírásainak és olyan esetben, amikor a tervezett beavatkozások Natura 2000 területeket is érintenek, megfelel a Natura 2000 hatásbecslés követelményeinek is. A 2014-2020 időszakban EU támogatást csak olyan, a vizek állapotát befolyásoló pályázatok kaphatnak majd, amelyek esetén a Víz Keretirányelvben előírt VKI 4.7 tesztet és szükség esetén a Natura 2000 hatásbecslést is elvégezték. Ez a módszertani útmutató elsősorban ezeknek a vizsgálatoknak a végrehajtását kívánja elősegíteni.

Nagyon fontos dokumentum a VKI előírásai alapján készített Vízyűjtő-gazdálkodási Terv, amely a vizek jó állapotának eléréséhez és a jó állapot megőrzéséhez tervezett intézkedéseket tartalmazza. Fontos tudni a tervről azt, hogy a 2015-ös határidővel tervezett intézkedéseket kötelező végrehajtani. A víziépítmények tervezése során igazolni kell azt, hogy a készülő tervek megfelelnek a VKI előírásainak és figyelembe veszik a vízyűjtő-gazdálkodási tervekben közzétett intézkedéseket.

A segédletnek az a célja, hogy a tervező és szakértő vízimérnököket segítse a víziépítmények terveinek elfogadtatásához szükséges környezeti hatásvizsgálatok elvégzésében. Ennek a célnak az elérése érdekében áttekintést ad azokról az új módszerekről, amelyeket az új vízvédelmi előírások érvényesítése érdekében alkalmazni kell.

A segédlet terjedelmi korlátok miatt és az áttekinthetőség biztosítása érdekében nem tartalmazza az új módszerek gyakorlati alkalmazásához szükséges összes ismeretet. Ezek az ismeretek a vonatkozó, több száz oldal terjedelmű jogszabályokban és kézikönyvekben (útmutatókban, segédletekben) tanulmányozhatók, sajnos egyes esetekben ma még csak idegen nyelven. A segédlet ugyanakkor pontosan hivatkozik a jogszabályokra és kézikönyvekre, és lehetőség szerint azokra a weboldalakra, ahonnan a hivatkozott dokumentumok letölthetők. Ha erre jogi lehetőség lesz, akkor a hivatkozott dokumentumokat a jogosultsággal rendelkezők a MMK honlapjáról is letölthetik majd.

Szerzők ügyeltek arra, hogy a tárgyalt módszerek alkalmazásához lehetőleg magyar nyelvű útmutatókat javasoljanak, de ezen kívül a legfontosabb angol nyelvű útmutatókra is hivatkoznak, különösen olyan esetekben, amikor magyar nyelvű útmutató még nincs egyes feladatok megoldásának az elősegítésére.

Szerzők felhívják a tervezők és szakértők figyelmét arra, hogy ma azok a műszaki tervezésre vonatkozó kötelező előírások is a jogszabályokban található, amelyeket korábban a szabványok tartalmaztak. Így a tárgyalt feladatok megoldásához szükséges ismeretek elsajátításához a jogszabályokat is alaposan tanulmányozni kell és ezért ez a segédlet csak a benne hivatkozott jogszabályokkal és kézikönyvekkel együtt alkalmazható eredményesen.

1.1 A segédlet kidolgozásának szükségessége

A segédlet kidolgozását az előbb említett célok elérésének szándéka és a következő okok tették indokolttá:

(1) *A kilencvenes évek közepe óta a vízi környezetet védő jogszabályok bonyolult, nehezen áttekinthető és esetenként nehezen értelmezhető rendszere alakult ki az Európai Unióban. A jogszabályok sokféle előírással megszabják azt, hogy milyen feltételeket kell betartani akkor, amikor olyan víziépítményeket tervezünk, amelyek a jogszabályok értelmezése szerint*

jelentős mértékű, kedvezőtlen hatással lehetnek a vizek állapotára. „Környezeti tervezésnek” a segédlet címében a víziépítmények tervezési folyamatának azt a részét nevezzük, amelyben a víziépítményeket úgy tervezzük meg, hogy megfeleljenek a vizek és a vizes élőhelyek állapotára vonatkozó környezeti előírásoknak.

(2) *A tervezők és szakértők számára nagy kihívást jelent az egymással sokféleképpen összefüggő jogszabályok előírásainak alkalmazása és a tervek és programok megvalósításához szükséges környezeti engedélyek megszerzése.* A pályázat keretében készülő módszertani segédlet ennek a feladatnak az elvégzésében kíván segítséget nyújtani a tervezőknek. A tervezést befolyásoló, figyelembe veendő legfontosabb jogszabályok közé tartozik a Víz Keretirányelv (és a hozzá kapcsolódó irányelvek), valamint az Élőhelyek Irányelv, a Madarak Irányelv, a Natura2000-es területekre, a Környezeti Hatásvizsgálatra és a Stratégiai Környezeti Vizsgálatra, valamint a társadalom részvételére vonatkozó EU irányelvek, illetve az ezeknek megfelelő magyar jogszabályok.

(3) *A legújabb és egyik legnehezebb feladatot a víziépítmények környezeti tervezése során jelenleg a Víz Keretirányelv előírásainak való megfelelés igazolásához elvégzendő „VKI 4.7 teszt”, valamint a beavatkozás sorozatok együttes hatását vizsgáló „kumulatív tesztek” elvégzése jelenti.* Ezeknek a feladatoknak az elvégzéséhez nincs, illetve nagyon kevés hazai tapasztalat van, és a gyakorlati alkalmazást segítő módszertani útmutatók, tapasztalatok és mintapéldák is hiányoznak. Egyes országokban ennél jobb a helyzet, de a felmerülő problémák megoldásához még ezekben az országokban is sok kérdésre meg kell keresniük a választ a szakértőknek. A környezeti hatásvizsgálatok és stratégiai környezeti vizsgálatok sok feladatának elvégzéséhez számos útmutató, segédlet és mintapélda áll a tervezők rendelkezésére és ezeken a területeken már sok tervező, illetve szakértő csoportnak vannak gyakorlati tapasztalatai és referenciái. Ezért ez a segédlet csak röviden foglalkozik a KHV és SKV alkalmazásának ezekkel a feladataival, utalva arra, hogy hol találnak segítséget a feladatok elvégzéséhez azok a tervezők, akik most kezdenek foglalkozni a környezeti hatásvizsgálatokkal.

(4) *A VKI 4.7 teszt és a Natura 2000 hatásbecslés kiemelkedő fontosságú, mert az EU szinten folyó előkészítő tevékenységek tanúsága szerint a 2014-2020 időszakra pályázható támogatások elnyerésének fontos feltétele lesz az ezekre vonatkozó jogszabályok előírásainak betartása.* Ez a módszertani segédlet a külföldön készített útmutatók és a tesztek gyakorlati alkalmazásának első hazai tapasztalatai alapján fogalmaz meg ajánlásokat a tervezők és szakértők számára ezeknek a teszteknek az elvégzéséhez.

(5) *A környezeti vizsgálatok sokféle szakterület szakértőinek együttműködését igénylik.* A segédlet áttekintést ad a különböző területek szakértői által megoldandó feladatokról. Nem foglalkozik azonban a feladatok megoldásához szükséges módszerek részleteivel. Olyan mélységig foglalkozik az egyes feladatok értelmezésével és megoldási módszereivel, hogy a mérnökök tudják, hogy melyik feladat megoldásához milyen szakértelemre van szükség, és a feladat megoldásán dolgozó különböző szakértőknek mit kell elvégezniük. A segédletnek nem célja az, hogy a mérnökök olyan feladatokat oldjanak meg, amelyekhez nincs meg a szükséges szakértelmük.

A módszertani segédlet várható hasznai:

(1) A segédlet a tervezéshez elvégzendő környezeti vizsgálatokra vonatkozó jogszabályok és azok értelmezésének, alkalmazásának és a közöttük lévő bonyolult kapcsolatrendszernek a hazai és nemzetközi tapasztalatai alapján összefoglalja a környezeti tervezés legfontosabb

alapelveit és módszereit, és ajánlásokat fogalmaz meg azok konkrét gyakorlati alkalmazásához.

(2) A segédlet azzal, hogy megfogalmazza a tartalmi követelményeket és módszertani iránymutatást nyújt azok végrehajtásához, hozzájárul a MÉDI érvényesítéséhez. A jogosultsággal rendelkező tervezők és szakértők a segédletben megtalálják a környezeti tervezésre vonatkozó legfontosabb és legújabb előírásokat, azok értelmezését és az alkalmazásuk tapasztalatait, amelyeket egyébként csak nehezen és nagy munkával lehet összegyűjteni. A módszertani útmutató könnyíteni és gyorsítani fogja a tervek megfeleltetését a környezeti előírásoknak, és segíteni fogja a tárgyalásokat a hatóságokkal és a társadalom érdekeltjeivel az engedélyezési eljárás során. Remélhetőleg csökkenteni fogja a környezeti tervezés jelenleg esetenként jelentős nagyságú munka- és költség-igényét is.

(3) A környezeti követelményeknek megfelelő tervek, illetve a környezeti hatások és azok kiegyensúlyozásának a megtervezése, a tervekhez csatolandó tanulmányok és vizsgálatok a tervezésnek ma már olyan tartalmi elemei, amelyek jelentősen befolyásolják a tervezés költségét. Ennek megfelelően a segédlet a MMK 2011-2012. évi Cselekvési programjának 1.3 MÉDI érvényesíthetősége, aktualizálása c. programpontjának megvalósítását közvetlenül szolgálja.

1.2 Az EU környezetvédelmi irányelvei és a magyar környezetvédelmi rendeletek

Az EU működési elveinek megfelelően az EU környezetvédelmi előírásait a tagállamoknak be kellett építeniük a saját jogrendjükbe és kötelező azokat betartaniuk. Az EU környezeti joga alkalmazásának a tagállamokban vannak speciális sajátosságai:

(1) Az EU minden környezeti irányelvének (azok minden előírásának) be kell épülnie a tagállamok jogrendjébe, de ez nem az EU jogszabályok lefordítását jelenti.

(2) A tagállamok egy EU irányelv előírásait több nemzeti jogszabályba szétosztva is beépíthetik a nemzeti jogrendbe. Így például az EU Víz Keretirányelvének előírásait három magyar rendelet tartalmazza (219/2004. (VII.21.), 220/2004.(VII.21), 221/2004.(VII.21.)).

(3) Nehézséget jelent az, hogy előbbieket következtében az EU jogszabályok előírásait tartalmazó cikkek és bekezdések számozása, illetve jelölése a legtöbb esetben eltérő a nemzeti jogszabályok számozásától, illetve jelöléseitől

(4) Nemzetközi tevékenységek esetén és az EU irányelvek előírásainak betartását ellenőrző vizsgálatok során mindig az EU irányelveire (azok cikkeire és bekezdéseire) hivatkoznak és a legtöbb esetben a hazai szakmai gyakorlatban is ez történik. Ebben a segédletben is általában ezt a gyakorlatot követjük, és külön felhívjuk a figyelmet arra, ha a magyar jogszabályok paragrafusaira hivatkozunk. A víziépítmények környezeti hatásaival kapcsolatos legfontosabb előírásokat például az EU Víz Keretirányelve 4. cikkének (3) – (7) pontja, a megfelelő magyar előírásokat pedig a vízgyűjtő-gazdálkodás egyes szabályairól szóló 221/2004. (VII.21.) kormányrendelet 6. – 10. paragrafusa tartalmazza (**1.1 táblázat**). Ezek az előírások sokszor szóba kerülnek a hazai tárgyalásokon is, és általában az EU Víz Keretirányelv 4. cikkének a vonatkozó bekezdéseire hivatkoznak.

(5) A nemzeti jogszabály bizonyos feltételek teljesítése esetén szigorúbb lehet, illetve részletesebb előírásokat is tartalmazhat, mint az EU jogszabályok előírásai. Enyhébb előírásokat csak nagyon ritkán, derogáció (az EU hozzájárulása) esetén.

1.1 táblázat: Kivételes környezeti célkitűzésekre vonatkozó előírások az EU Vízközelítési Keretirányelvében és a vízgyűjtő-gazdálkodás egyes szabályairól szóló magyar 221/2004. (VII.21.) kormányrendeletben

Kivételes környezeti cél	EU Vízközelítési Keretirányelvnek az előírásokat tartalmazó cikke és pontja	A vízgyűjtő-gazdálkodás szabályairól szóló magyar 221/2004. (VII.21.) Korm. rendeletnek az előírást tartalmazó paragrafusa
erősen módosított víztestté nyilvánítás	4. cikk (3)	6. paragrafus
határidő módosítás megengedése	4. cikk (4)	7. paragrafus
enyhébb környezeti célkitűzések megengedése	4. cikk (5)	8. paragrafus
vízállapot időleges romlásának megengedése	4. cikk (6)	9. paragrafus
új fenntartható emberi fejlesztési tevékenységek engedélyezése	4. cikk (7)	10. paragrafus

(6) Azokban az esetekben, ha az EU támogat valamilyen projektet, az EU jogszabály előírásainak a teljesítését is ki kell mutatni.

(7) Ha jogvita van a nemzeti jogszabály előírásának értelmezésével kapcsolatban, akkor a megfelelő EU irányelv szövegét kell mértékadónak tekinteni.

1.3 A Vízközelítési Keretirányelv előírásainak értelmezése

A Vízközelítési Keretirányelv (VKI) bonyolult, terjedelmes dokumentum. Vannak olyan részletei, amelyek értelmezésén még ma - tizenkét évvel a hatálybalépése után is – sokat vitatkoznak. A VKI előírásainak sikeres érvényesítéséhez fontos az, hogy azokat jól értelmezzük.

(1) A VKI minden olyan emberi tevékenységre vonatkozik, amely a múltban jelentős hatással volt, a jelenben jelentős hatással van, vagy a jövőben jelentős hatással lesz a vizek állapotára. A VKI előírásainak teljesítéséhez mindezeket a hatásokat, az okaikat és okozóikat alaposan elemezni kell.

(2) A VKI hatálya minden, a vizek állapotát befolyásoló tevékenységre kiterjed. Sok esetben azonban csak később ismerték fel ezt. Ilyen például a hajózási-, kikötő- és mederkotrás- „ipar” esete, amit a hajózási-, kikötő- és mederkotrás- ágazat és a VKI kapcsolatáról tartott különböző rendezvények tapasztalatai is jól szemléltetnek.

(3) A VKI végrehajtásának folyamatába jogilag kötelező bevonni minden érdekeltet.

(4) Sokan félremagyarázzák a VKI-nek az erősen módosított víztestekre vonatkozó előírásait. Az erősen módosítottá nyilvánított víztestek esetén is teljesíteni kell vízvédelmi és a vizek jó állapotba helyezésével kapcsolatos célokat. Az erősen módosítottá nyilvánítás tehát nem azt jelenti, hogy nem kell tenni semmit az erősen módosított víztestek esetén. ezeknek a víztesteknek ugyanis, ahol csak lehet, a jó ökológiai potenciálját kell elérni”. A meglévő víziépítmények által érintett víztestek esetén nem kell biztosítani a jó ökológiai állapot elérését akkor, ha erősen módosított víztestté nyilváníthatók. Ehhez ki kell elégíteni a VKI 4.3, 4.8 és 4.9 cikkének előírásait, és biztosítani kell a „jó ökológiai potenciál” és a „jó kémiai állapot” elérését, és csökkenteni kell minden lehetséges kedvezőtlen hatást.

(5) Vannak, akik a VKI előírásait úgy értelmezik, hogy a VKI tiltja minden víziépítmény megvalósítását. Ez az állítás nem felel meg a valóságnak. Éppen ezért ennek a segédletnek az is a célja, hogy cáfolja és eloszlassa ezt a hiedelmet. Az igaz azonban, hogy a víziépítmények

csak akkor valósíthatók meg a jövőben, ha eleget tesznek a környezeti előírásoknak és köztük elsősorban a VKI előírásainak és a Natura 2000 területekre vonatkozó előírásoknak. Így - többek között - akkor valósíthatók meg, ha betartják az új infrastrukturális fejlesztésekre (fizikai módosításokra) vonatkozó előírásokat (VKI 4.7 cikk), ha nem veszélyeztetik más víztestekben a jó állapot elérését, ha nem veszélyeztetik más EU jogszabályok előírásainak a teljesítését (beleértve az Élőhelyek, a Madarak és a Környezeti Hatásvizsgálatok Irányelvet (VKI 4.8 cikk)) és akkor, ha a környezetvédelemnek legalább azt a szintjét biztosítják, amit az EU más vonatkozó jogszabályai (VKI 4.9 cikk). Felhívjuk a figyelmet arra, hogy az előbbiekben az EU VKI cikkeire hivatkoztunk ugyan, de ezek magyar előírások is, hiszen a betartásukat az említett magyar kormányrendelet is kötelezővé teszi.

(6) *Nehéz feloldani a természet- és környezetvédelem, a vízbázis-védelem és a vízépipítési létesítményekkel kielégítendő gazdasági és szociális célkitűzések közötti konfliktust.* Nehéz eldönteni azt, hogy mi az, amit környezeti szempontból meg lehet, illetve meg kell engedni, és mi az, amit nem. A felszíni és felszín alatti vizeket az EU bonyolult, sok elemből álló jogszabály rendszere védi. Azt, hogy a gazdasági és szociális célok kielégítéséhez tervezett beavatkozások környezeti szempontból megengedhetők-e, alapos környezeti vizsgálatok, és elsősorban az ún. VKI 4(7) teszt és a Natura2000 Hatásbecslés alapján kell eldönteni. Ilyen vizsgálatra – különösen a VKI 4(7) tesztre - nem sok példát lehet találni, nincsenek minden részfeladat gyakorlati megoldásához részletes útmutatók, de sok szakértő- csoport foglalkozik Európa-szerte az egyes előírások értelmezésével, és többféle módszert is ajánlanak az egyes részfeladatok megoldásához. Ezekre utal ez a segédlet is.

(7) A vízépipítványok tervezését és a tervek elfogadásával kapcsolatos döntési folyamatot nehezíti az a fontos változás, hogy a fenntartható fejlődés érdekében felértékelődtek a környezet- és természetvédelmi szempontok, és az ezek érvényesítéséhez életbe lépett jogszabályoknak megfelelő tervezés módszertana és gyakorlata még csak most van kialakulóban. A „jó gyakorlat” bevezetését segítő módszertani útmutatók még csak napjainkban készülnek, és nagyon kevés mintapéldát lehet találni a módszerek gyakorlati alkalmazására. Különös nehézséget jelent az, ha létesítmény-, illetve beavatkozás- sorozatról van szó, mert ebben az esetben a kumulatív hatások is jelentősek lehetnek, és az ilyen esetekben alkalmazandó módszertanra vonatkozóan csak különösen kevés információt lehet találni. Ezeknek a feladatoknak a megoldásához a segédlet csak idegen nyelvű útmutatókat tud ajánlani.

1.4 A vízépipítványok környezeti szempontból való megvalósíthatóságára vonatkozó jogszabályok kapcsolatrendszere

A vízépipítványok környezeti szempontból való megvalósíthatóságát a jelenleg érvényes jogszabályok szerint Stratégiai Környezeti Vizsgálattal (SKV), Környezeti Hatásvizsgálattal (KHV), valamint az ezekhez szükséges VKI 4.7 teszttel (pontosabban VKI teszttel) és Natura 2000 Hatásbecsléssel kell igazolni, és teljesíteni kell a társadalom részvételére vonatkozó követelményeket is. Megjegyezzük azt, hogy az EU Madarak Irányelv és Élőhelyek Irányelve szerinti hatásvizsgálatokat nálunk közös néven Natura 2000 Hatásbecslésnek, az angol nyelvű útmutatókban „Appropriate Assessment (Megfelelő Értékelés)”-nek nevezik.

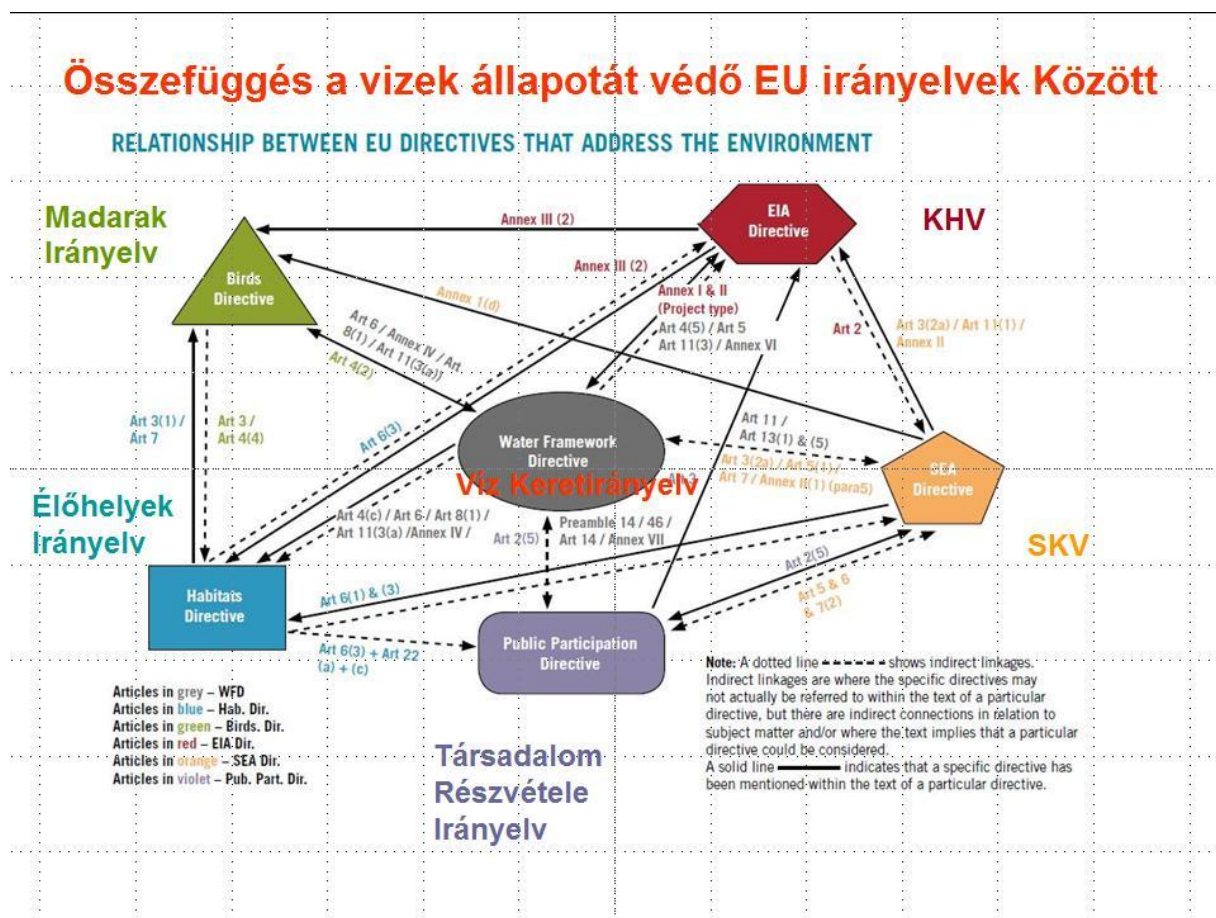
A figyelembe veendő előírásokat sokféle módon összefüggő jogszabályok tartalmazzák. Az előírásokat megszabó EU irányelveket és a kölcsönösen figyelembe veendő előírásaikat tartalmazó cikkeiket és paragrafusait az **1.1 ábra** és az **1.2 táblázat** tartalmazza. Ezekből látható, hogy miért nagyon nehéz ma olyan vízépipítványokat tervezni, amelyek megfelelnek egy ilyen bonyolultan összefüggő előírás-rendszernek, és miért nehéz a környezeti értékelés is.

A VKI 4.7 teszt és a Madarak és Élőhelyek Irányelv szerinti teszt az **1.1 ábrán** és az **1.2 táblázatban** bemutatott módon, a többi jogszabály alapján végzett vizsgálatokkal is szoros kapcsolatban van, ez az útmutató röviden ezekre a kapcsolatokra is kitér.

1.1 ábra

Kapcsolat az EU Víz Keretirányelve és a vízi környezetet védő többi irányelv között

Az ábrán a folyamatos vonal a közvetlen, a szaggatott vonal a közvetett kapcsolatokat jelenti
 Forrás: ICPDR (2010. július) Manual on Good Practices in Sustainable Waterway Planning, Collingwood Environmental Planning (CEP), London, prepared for the EPA

1.2 táblázat A Víz Keretirányelv, a KHV, az SKV, a Társadalom Részvétele, az Élőhelyek és a Madarak Irányelv. Milyen a kapcsolatuk?

Forrás:ICPDR(2010.július) Manual on Good Practices in Sustainable Waterway Planning, Collingwood Environmental Planning (CEP), London, prepared for the EPA

Víz Keretirányelv (VKI) cikkei	Környezeti Hatásvizsgálat Irányelv (KHV) és kiegészítéseinek cikkei	Stratégiai Környezeti Vizsgálat Irányelv (SKV) cikkei	Társadalom Részvétele (TR) Irányelv cikkei	Élőhelyek Irányelv (ÉH) cikkei	Madarak Irányelv (MI) cikkei
<p>KHV Irányelvhez 4(5) cikk – környezeti célkitűzések 5. cikk- Vízugyjtó Kerület jellemzése 11(3) cikk – Intézkedési Program (IP) VI.melléklet – az IP-be beépítendő intézkedések</p> <p>SKV Irányelvhez 11. cikk – IP 13(1) és (5) cikk víz-gyűjtő-gazdálkodási terv</p> <p>TR Irányelvhez 14.cikk – társadalom informálása és konzultáció VII.melléklet – vízgyűjtő-gazdálkodási terv tartalma</p> <p>Élőhelyek Irányelvhez 4(c) cikk- Környezeti célkitűzések 6.cikk-védett területek leltára 8(1) cikk – monitoring 11(3)(a).cikk –IP IV.melléklet- védett területek – védett területek leltárának tartalma</p> <p>Madarak Irányelvhez 6. cikk – védett területek leltára 8(1)cikk-monitoring 11(3)(a)-IP-ok IV.melléklet – védett területek leltárának tartalma</p>	<p>VKI-hez I.melléklet- Projektek, amelyekre kötelező KHV-t végezni II.melléklet- Projektek, amelyekre lehet, hogy kell KHV-t végezni</p> <p>SKV-hez 2.cikk – KHV alkalmazása és az értékelésnek egy másik formája</p> <p>Élőhelyek Irányelvhez III(2) melléklet esetenkénti vizsgálat választási tényezők projektek elhelyezkedés</p>	<p>VKI-hez 3(2)(a)cikk Megalozás: Tervek és programok, amelyekre kötelező az SKV 5(1) cikk-Környezeti Jelentés 7.cikk-Határon átnyúló konzultáció II(1)mellékletKritériumok a hatások jelentőségének meghatározásához</p> <p>KHV Irányelvhez 3(2)(a)cikk Megalozás: projektek jövőbeli fejlesztése alapjainak kereteit meghatározó tervek és programok 11(1)cikk-kapcsolat más közösségi jogszabályokkal II.melléklet-Kritériumok hatások jelentőségének meghatározásához</p> <p>Társadalom Részvétele Irányelvhez 5.cikk-Környezeti Jelentés 6.cikk-konzultációk 7(2)cikk-határon átnyúló konzultációk</p> <p>Élőhely Irányelvhez 3(2)(b)cikk-Megalozás: tervek és programok helyi hatásai 1(d)melléklet – Környezeti Jelentés tartalma</p> <p>Madarak Irányelvhez 1(d) melléklet-Környezeti Jelentés tartalma</p>	<p>VKI-hez 2(5) cikk- Társadalom részvétele tervek és programok esetén</p> <p>KHV-hez 3.cikk- kiegészítések a KHV Irányelvhez (85/337/EEC)</p> <p>SKV –hez 2(5)cikk – Társadalom részvétele tervek és programok esetén</p>	<p>KHV-hez 6(3)cikk-Natura2000 Hatásbecslésre kötelezett tervek és projektek</p> <p>SKV-hez 6(1)cikk- természetmegőrzési intézkedések és Natura2000 kezelési tervek kidolgozása 6(3)cikk-Natura2000 Hatásbecslésre kötelezett tervek és projektek</p> <p>TR Irányelvhez 6(3)cikk-Natura2000 Hatásbecslésre kötelezett tervek és projektek: társadalom véleményének kikérése a tervek és projektek elfogadása előtt 22(a)és(c) cikk Kiegészítő intézkedések: fajok újratelepítése és a megfelelő megőrzési állapot helyreállítása társadalmi konzultációkra, oktatásra és tájékoztatásra alapozva</p> <p>Madarak Irányelvhez 3(1)cikk természetes élőhelyek és jelölő fajok élettereinek, megőrzése a Natura2000 hálózatok különleges védett területein 7.cikk-Kiegészítések a Madarak Irányelvhez a speciális természetmegőrzési területekről</p>	<p>VKI-hez 4(2)cikk Vizes élőhelyek védelme és a nemzetközi jelentőségű vizes élőhelyek</p> <p>Élőhelyek Irányelvhez 3.cikk minden madárfaj megfelelő változatosságának és élettérének védelme, fenntartása és helyreállítása 4(4)cikk az élőhelyek szennyezésének vagy állapotromlásának vagy bármiféle zavarásának a megakadályozása</p>

Nagyon fontos és nagy kihívás a környezeti szempontok érvényesítése, és a tervezőknek jelentős energiát kell fektetniük abba, hogy megfeleljenek ennek a kihívásnak. Az EU szakértői kialakítottak egy olyan jogi szabályozó-rendszert, amely biztosítja a környezeti célok teljesítését, de ugyanakkor a gazdasági szempontok figyelembe vételét is. Nincs azonban még pontos, jól kialakult módszertana annak, hogyan és milyen ütemezésben kell az SKV-ra, a KHV-ra, a VKI 4.7 és a Natura 2000 Hatásbecslésre vonatkozó előírásokat alkalmazni, úgy, hogy ezek a leghatékonyabban biztosítsák a környezeti célok elérését, de ugyanakkor a gazdasági fejlődés igényeinek kielégítését is. Az **1.2 táblázatban** az egyes jogszabályok közötti kapcsolatra utaló hivatkozások ellenőrző listaként használhatók, amellyel megvizsgálhatjuk, hogy figyelembe vettük-e a környezeti hatásvizsgálatban ezeket a kapcsolatokat. A feladat elvégzéséhez a tervezőknek alaposan tanulmányozniuk kell a feladat megoldására felhasználható, Európában és Európán kívüli országokban kidolgozott módszereket, és ezekből ki kell választaniuk azokat, amelyek a hazai víziépítmények tervezési és döntési folyamatában felhasználhatók. Ehhez segítséget nyújt ez a segédlet is.

2. A VKI 4.7 teszt és a Natura 2000 hatásbecslés szerepe a környezeti hatásvizsgálatokban

A vizes élőhelyeket a VKI 4.7 teszt és a Natura 2000 hatásbecslés is védi. Egyik sem helyettesítheti a másikat. Vannak olyan vizes élőhelyek, amelyeket a VKI előírásai és a Natura 2000-es területekre vonatkozó előírások is védik. A tervezőknek tudniuk kell, hogy mit jelent a kétféle védelem, mi a különbség és mi a kapcsolat közöttük és mikor melyik típusú védelemmel kell foglalkozni.

(1) Az egyedi víziépítmények illetve projektek tervezésekor általában környezeti hatásvizsgálatot (KHV), regionális és nemzeti jelentőségű programok és akciótervek, vagy nagy területen elhelyezkedő létesítmény sorozatok esetén pedig stratégiai környezeti vizsgálatot (SKV), sokszor mindkettőt kell végezni. A gyakorló tervező és szakértő vízimérnököknek a víziépítmények tervezése során leggyakrabban a KHV feladatok megoldásában kell részt venniük. A legtöbb feladat megoldásának már kialakult gyakorlata van és útmutatók is segítik a feladatok elvégzését. A környezeti hatásvizsgálati eljárások során a VKI előírásainak a betartását szinte mindig ellenőrizni kell, legalább olyan szintig, hogy szükség van-e VKI 4.7 teszt (illetve VKI tesztek) elvégzésére. Ha a tervezett létesítmény Natura 2000 területet érint, akkor Natura 2000 hatásbecslésre is szükség van.

(2) Azt, hogy mikor kell KHV-vel, SKV-vel, esetleg mindkettővel igazolni azt, hogy a tervezett víziépítmény vagy víziépítmény csoport környezeti szempontból megvalósítható, sok víziépítmény típus esetén jogszabály írja elő, más esetekben pedig annak függvényében dönti el a környezeti ügyekben illetékes hatóság, hogy várható-e az, hogy a tervezett beavatkozásoknak jelentős negatív környezeti hatása lesz. A KvVM honlapján a **2.1 ábra** segítette annak eldöntését, hogy szükség van-e környezeti hatásvizsgálatra a beavatkozások engedélyezéséhez.

(3) A környezeti engedélyezési eljárások bonyolult folyamatok. A komplex környezeti engedélyezési eljárásokkal kapcsolatos legfontosabb ismeretekről – köztük a környezeti hatásvizsgálatról is - jó összefoglalást ad a Közép-Duna völgyi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség honlapján (<http://kdvktvf.zoldhatosag.hu/>) található tájékoztató (**1. melléklet**). A környezeti hatásvizsgálattal kapcsolatos általános módszertani ismeretek nem képezik ennek a segédletnek a tárgyát.

(4) A környezeti hatásvizsgálatok elvégzéséhez magyar és angol nyelven nagyszámú segédlet található a világhálón. Magyar nyelvű lefordították a környezeti hatásvizsgálatokról szóló alábbi EU útmutatót és a Veszprémi Egyetem honlapjáról is letölthető egy hatásvizsgálatokat segítő kiadvány, amely korábban a KvVM honlapján is megtalálható volt:

Európai Közösség (2001. június): Környezeti hatásvizsgálati útmutató

http://www.kvvm.hu/cimg/documents/0424_EU_screening_guidance_jav_tva1.doc

Eredeti cím: Guidance on EIA Screening Az eredeti angol nyelvű változat az Európai Bizottság honlapján a <http://ec.europa.eu/environment/eia/eia-guidelines/g-screening-full-text.pdf> címen található meg.

Rédey – Módi – Tamaska (2002) Környezetállapot-értékelés, Veszprémi Egyetemi Kiadó

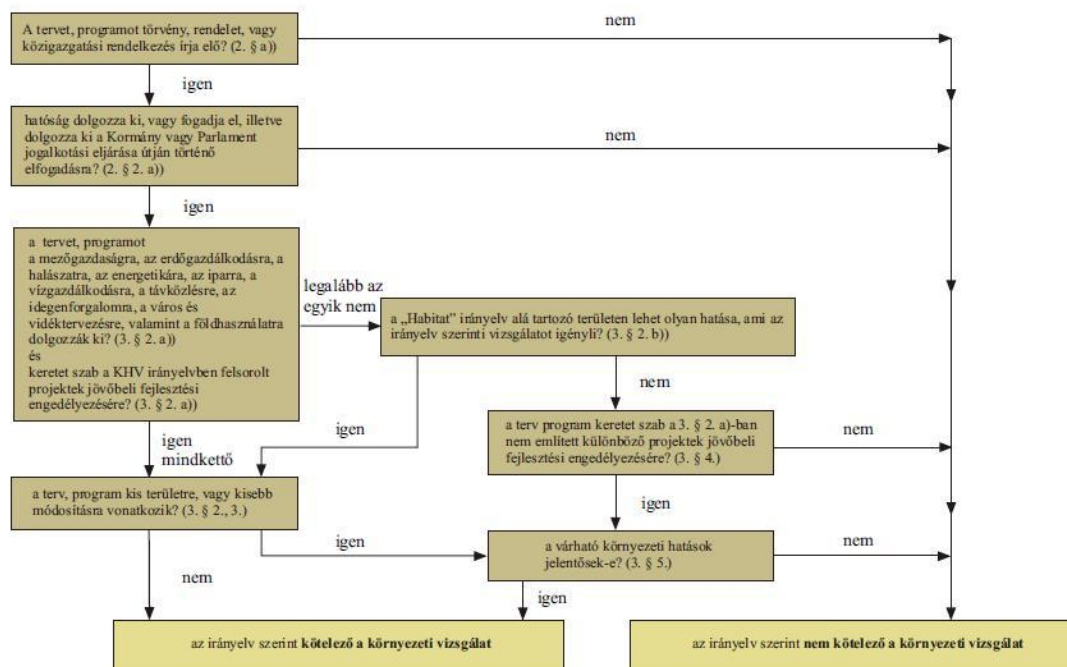
http://ttmk.nyme.hu/fldi/Documents/Korponai%20J%C3%A1nos/k%C3%B6rnyezetallpot,%20hatastanulm%C3%A1ny/kornyezetallpot_ertekeles_VE.pdf

A környezeti hatásvizsgálatok alapjairól és módszertanáról az interneten számos diasorozat található. Ezek közül az egyik legrészletesebb és legtudományosabb Fetter Évának a BME VKKT honlapjáról letölthető Környezeti Hatásvizsgálat című előadása:

http://www.epito.bme.hu/vcst/oktatas/feltoltesek/BMEEOVKASH3/kornyezeti_hatasvizsgalat.ppt

2.1 ábra A környezeti vizsgálati kötelezettség megállapítása

A környezeti vizsgálati kötelezettség megállapítása az irányelv szerint

3. A VKI 4.7 teszt

Ez a fejezet a fenntartható fejlődés feltételeinek megfelelő tevékenységeket szolgáló, új infrastrukturális beruházások környezeti szempontból való megvalósíthatóságának vizsgálatával, a Víz Keretirányelv 4. cikkének 7. bekezdésében megfogalmazott előírások betartásának ellenőrzésével, az ún. VKI 4.7 teszt elvégzésével foglalkozik. Ezen kívül kitér a VKI azon követelményeinek a teljesítésére is, amelyek betarthatóságát a 4. cikk 7. bekezdésében szereplő előírásokon kívül még vizsgálni kell.

3.1 A 4.7 teszt elvégzéséhez alkalmazott módszertan

A 4.7 teszt elvégzése egy több kimenetű, iteratív folyamatot jelent, amelyet a **3.1 ábra** mutat be. A teszt elvégzéséhez a legjobb segítséget jelenleg a fenntartható hajóút tervezéshez az EU szintjén (EC 2012) a közelmúltban, és a Duna vízgyűjtő szintjén (ICPDR 2010. július) korábban nyilvánosságra hozott kézikönyvek jelenthetik. Az ezekben ismertetett legtöbb módszertani elem általánosan alkalmazható a különféle típusú víziépítmények esetén. Ezek a kézikönyvek tartalmazzák jelenleg a legújabb és legfontosabb ismereteket és ajánlásokat a VKI 4.7 teszt és a Natura 2000 hatásbecslés elvégzéséhez, és így a víziépítmények legfontosabb és legnehezebb környezeti tervezési feladatainak megoldásához. A VKI 4.7 teszt elvégzéséhez jelenleg ezek a kézikönyvek a legfontosabb forrásmunkák, azonban sajnos magyar nyelvre nem fordították még le őket. Ez a segédlet jelentős mértékben épít ezeknek a kézikönyveknek a tartalmára, és ezzel kívánja segíteni azoknak a mérnököknek a munkáját, akik nem tudnak angol nyelven..

A kézikönyvekben ismertetett módszerek alkalmazása – a VKI alkalmazásához EU szinten közreadott segédletekhez hasonlóan – nem kötelező, de a kézikönyvek tartalmával a Duna vízgyűjtő illetékes minisztereinek értekezlete, illetve az EU vízigazgatóinak értekezlete egyetértett, így a módszerek alkalmazása esetén a tesztek eredményeit csak alapos indokolással kifogásolhatják a környezeti engedélyezésben illetékes hatóságok. . Az egyes részfeladatok megoldásában sok egyéb kézikönyv, útmutató és segédlet ajánlásait felhasználhatják a tervezők, ezekre ennek a segédletnek a vonatkozó részfejezetei is utalnak.

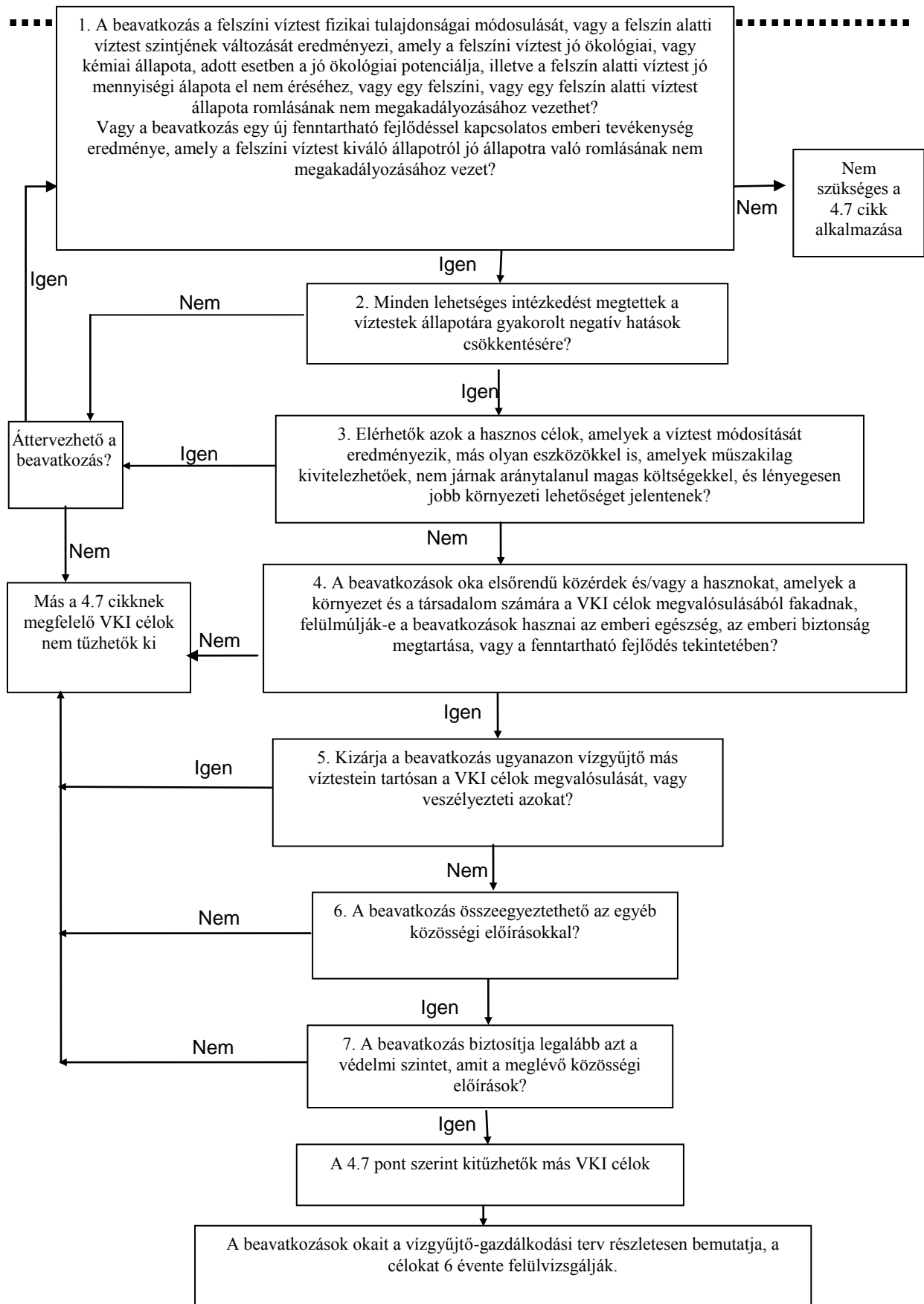
3.2 A vizsgálat legfontosabb jellemzői és módszere

(1) *A Víz Keretirányelv előírásai szerint az új infrastrukturális beruházások megvalósíthatóságát környezeti szempontból a vízgyűjtő-gazdálkodási tervezés legkisebb területi egységeire, az ún. víztestekre vonatkozóan kell igazolni.* Ezért a VKI 4.7 tesztet (illetve bizonyos tekintetben ennél szélesebb értelemben, a VKI tesztet) a VKI előírásai alapján, a Magyarország Vízgyűjtő-gazdálkodási Tervének víztest felosztása szerinti víztestekre kell elvégezni.

(2) *A vízgyűjtő-gazdálkodási tervek teljes anyaga és a háttéranyagaik letölthetők az erre a célra létrehozott honlapról (<http://www.vizeink.hu>). A vizsgált víztestek jellemző adatait, illetve azokat a módszereket, amelyekkel az egyes adatokat meghatározták, a Duna teljes vízgyűjtőjének - illetve pontosabban a Duna vízgyűjtő-kerületnek - a vízgyűjtő gazdálkodási tervében, Magyarország vízgyűjtő-gazdálkodási tervében (a Duna vízgyűjtő magyarországi részének vízgyűjtő-gazdálkodási tervében, a négy magyarországi régió vízgyűjtő-gazdálkodási tervében, illetve a 42 vízgyűjtő-gazdálkodási tervezési alegység vízgyűjtő-gazdálkodási tervében) és azok háttéranyagaiban lehet megtalálni.*

.....

3.1 ábra: a 4.7 teszt folyamatábrája

A természetes vízfolyás víztestek kódjait a Duna-vízgyűjtő magyarországi része vízgyűjtő-gazdálkodási tervének 1-5. melléklete (Természetes Vízfolyás Víztestek) alapján lehet azonosítani.

3.3. A 4.7 teszt lényege, helye és szerepe a tervezési folyamatban

A „Fenntartható Víziút Tervezés Jó Gyakorlata” kézikönyv (ICPDR, 2010. július) ismerteti azt, hogy milyen feltételeknek kell megfelelniük a víziépítmények terveinek a Víz Keretirányelv és különösen annak 4. cikke 7. paragrafusára szerint. A Kézikönyv az egyes előírásokat értelmezi is a létesítményekre vonatkozóan. Tartalmának a módszertanra vonatkozó legnagyobb része mindenfajta víziépítményre általánosan alkalmazható.

A **3.1 keret** a VKI 4.7 pontja (a 4. cikk 7. bekezdése) hivatalos fordítását tartalmazza. A tervezőnek meg kell vizsgálnia azt, hogy a víziépítmény terve hogyan felel meg a 4.7 cikk előírásainak. A terv környezeti szempontból való megvalósíthatóságának egyik legfontosabb feltétele az, hogy a VKI, illetve VKI 4.7 teszt elvégzésével igazolható legyen az, hogy a terv megfelel ezeknek az előírásoknak.

3.1 keret A VKI 4.7 pontja (a 4. cikk 7. bekezdése) hivatalos fordítása

4. cikk Környezeti célkitűzések

...

(7) A tagállamok nem szegik meg ezt az irányelvet, ha

- az eredménytelenség a felszín alatti víz jó állapotának, egy felszíni vagy felszín alatti víztest jó ökológiai állapotának, vagy adott esetben, jó ökológiai potenciáljának elérésében, vagy állapotromlásának megelőzésében, egy felszíni víztest fizikai jellemzőinek újabb keletű módosulásának vagy a felszín alatti víztestek szintjében beállt változásoknak a következménye, vagy
- új, fenntartható emberi fejlesztési tevékenység következménye az eredménytelenség annak megakadályozásában, hogy egy felszíni víztest kiváló állapota jó állapotúvá romoljon, és az összes alábbi feltétel teljesül:
 - a) minden lehetséges lépést megtesznek a víztest állapotára gyakorolt ártalmas hatás mérséklésére;
 - b) e változtatások okait a 13. cikkben megkívtant vízgyűjtő-gazdálkodási terv részletesen tartalmazza, és a célkitűzéseket hatévente felülvizsgálják;
 - c) e változtatások vagy módosítások oka elsődlegesen közérdek és/vagy ha a hasznokat, amelyek a környezet és a társadalom számára az (1) bekezdésben meghatározott célokból fakadnak, felülműlják e változások hasznai az emberi egészség, az emberi biztonság megtartása vagy a fenntartható fejlődés tekintetében;
 - d) a víztest megváltoztatásával vagy módosításával szolgált hasznos célkitűzések a műszaki megvalósíthatóság vagy az aránytalan költségek miatt nem érhetők el más olyan módon, ami a környezet számára jóval előnyösebb.

A VKI 4.7 teszt első lépéseként meg kell vizsgálni, hogy a tervezett beavatkozásoknak lesznek-e a VKI előírásai szerint nem elfogadható, negatív hatásai az érintett víztestek állapotára. Ehhez a VKI V. mellékletének 1.1 fejezete szerint minősíteni kell a víztestek jelenlegi állapotát, és meg kell becsülni azt, hogy milyen hatással lesznek a jelenlegi állapotra a tervezett beavatkozások. El kell végezni a következő vizsgálatokat:

- (1) meg kell keresni, hogyan értékelték a VKI V.1.1 alapján a víztest állapotát a VKI előírásai szerint készített vízgyűjtő-gazdálkodási tervekben és meg kell becsülni, hogyan fognak változni a víztest ökológiai állapotát meghatározó jellemzők a tervezett beavatkozások hatására,
- (2) a VKI 4.8 előírásainak megfelelően meg kell határozni, hogy milyen hatással lesznek a beavatkozások a vizek állapotára azokban a víztestekben, amelyek azokhoz a víztesthez csatlakoznak, amelyeken a beavatkozásokat tervezik,
- (3) beavatkozás sorozatok esetén, mint például egy hosszabb hajóút szakasz paramétereinek javítására tervezett beavatkozás sorozat, meg kell vizsgálni a beavatkozások kumulatív hatásait is, mert lehet, hogy külön-külön az egyes hatások nem jelentősek, akkor azonban, ha összefüggés van a beavatkozások között, a kedvezőtlen hatások összegződhetnek..

Ha az előző vizsgálatokból kiderül az, hogy a tervezett beavatkozásoknak jelentős hatása lehet a víztest állapotára, akkor a tervnek szigorú feltételeknek kell megfelelnie ahhoz, hogy megvalósítható legyen. Igazolni kell azt, hogy

- (1) a tervezés során minden olyan lépést megtettek, amelyek a feltételezett negatív hatásokat csökkentik, illetve megszüntetik,
- (2) a projektet beépítették a vízgyűjtő-gazdálkodási tervbe (az egész Duna vízgyűjtő vízgyűjtő-gazdálkodási tervének például a 7. melléklete tartalmazza a Duna vízgyűjtő jelentőségű, jövőben tervezett infrastrukturális projekteket),
- (3) a projekt megvalósítása kiemelt közérdek (pl. a projekt haszna nagyobb, mint amit a VKI célkitűzéseinek a teljesítésével el lehet érni), és
- (4) nincs környezeti szempontból jelentősen jobb megoldás a vizsgált tervben megfogalmazott célkitűzések elérésére.

Ha a VKI 4.7 teszt előírásai alapján végzett vizsgálatok eredményei szerint a tervezett beavatkozásoknak nem lesz jelentős hatása a víztestek állapotára, akkor a VKI 4.7 tesztben előírt további vizsgálatokat nem kell elvégezni.

3.4 SKV-KHV-VKI 4.7 teszt és NATURA 2000 hatásbecslés

A hajóutak tervezéséhez készített útmutatók szerint a hajóút paramétereit javító beavatkozások tervéhez kapcsolódó döntésekhez, az egész tervezett beavatkozás sorozatra SKV-t, az egyes beavatkozásokra, illetve beavatkozás csoportokra KHV-t kell végezni, és ezek részeként, vagy mellékleteként a víztestekre VKI 4.7 tesztet, a NATURA 2000 területekre pedig NATURA 2000 hatásbecslést kell készíteni. Ezeket a vizsgálatokat iteratív módon kell végezni, figyelembe véve a vizsgálatok kapcsolatait és egymásra gyakorolt hatásait. Ezeket a kapcsolatokat az **1.1 ábrán** és az **1.2 táblázatban** már bemutattuk. Az előbbiek nemcsak a hajóutak paramétereit javító beavatkozások terveire, hanem általában szinte minden víziépítményre, illetve víziépítmény csoport tervezésére érvényesek.

Fontos tény az, hogy a VKI 4.7 tesztet és a Natura 2000 hatásbecslést sok esetben az SKV-hez és a KHV-hez is el kell végezni, és beavatkozás sorozatok esetén az SKV-hez a kumulatív 4.7 tesztre és kumulatív Natura 2000 hatásbecslésre is szükség lehet. Egyedi víziépítmények esetén csak KHV-t kell végezni és ehhez VKI 4.7 tesztet, és akkor, ha a beavatkozás Natura 2000 területet érint, Natura 2000 hatásbecslést is

3.4.1 Stratégiai Környezeti Vizsgálat

Az előbbi útmutatók és az interneten található külföldi példák alapján a VKI 4.7 tesztről, valamint a NATURA2000 Hatásbecslésről készülő jelentést a Környezeti Értékelés

mellékleteként célszerű csatolni, és az SKV-t lezáró Környezeti Értékelésbe a két jelentésnek a beavatkozásokkal kapcsolatos döntésekhez szükséges legfontosabb megállapításait célszerű beilleszteni.

3.4.2 NATURA 2000 hatásbecslés

A tervezett beavatkozásokra, illetve beavatkozás csoportokra Környezeti Hatásvizsgálatokat kell készíteni, amelyekbe olyan esetekben, amikor a beavatkozások Natura 2000 területeket is érinthetnek, be kell építeni a NATURA 2000 hatásbecsléseket is. Beavatkozás sorozatok esetén fontos feladat az egyes beavatkozási helyekre, vagy csoportokra készített NATURA 2000 hatásbecslések kiegészítése az esetleges kumulatív hatások vizsgálatával. A kumulatív NATURA 2000 Hatásbecslésről külön jelentésben célszerű beszámolni. A VKI 4.7 tesztről és a NATURA 2000 hatásbecslésről készített jelentésben is különös figyelmet kell fordítani a két vizsgálat közötti kapcsolatokra (**1.1 ábra és 1.2 táblázat**).

3.5 A VKI 4.7 teszt végrehajtásához felhasznált módszerek

(1) *A VKI 4.7 teszt végrehajtásához Magyarországon még nem készült a gyakorlati alkalmazást segítő részletes útmutató.* Ez a jelentés röviden bemutatja a 4.7 teszt feladatainak elvégzéséhez használt, külföldön, illetve nemzetközi együttműködéssel készült útmutatókat, különös tekintettel azokra a részfeladatokra, amelyekhez felhasználtuk, illetve figyelembe vettük az ajánlásaikat.

(2) *A kumulatív hatások vizsgálatához sem találtunk Magyarországon készült útmutatót és mintapéldát.* Ehhez a nagyon fontos feladathoz is csak külföldön készült segédleteket ajánlhatunk. Az interneten elérhető útmutatók közül a Kanadai Környezeti Vizsgálati Hivatal által közreadott útmutatót (CEA WG - AXYS February 1999) tarjuk a gyakorlati alkalmazásra legalkalmasabbnak. Az Európai Unióban is készült útmutató a kumulatív hatások vizsgálatához (Walker – Johnston May 1999). A beavatkozás-sorozat kumulatív hatásvizsgálatához elsősorban a kanadai útmutató, sok részletprobléma megoldásához viszont az EU Útmutató adhatja a gyakorlati alkalmazáshoz a legtöbb segítséget.

CEA WG - AXYS (February 1999): Cumulative Effects Assessment Practicioners Guide, Prepared by: Cumulative Effects Assessment Working Group – AXYS Environmental Consulting Ltd.; Prepared for: Canadian Environmental Assessment Agency
Walker – Johnston (May 1999) : Guidelines for the Assessment of Indirect and Cumulative Impacts as well as Impact Interactions, EC DG XI

3.6 A tervezett beavatkozásoknak a víztestek állapotára gyakorolt hatásainak vizsgálati módszere

(1) *Alapkérdés az, hogy a tervezett beavatkozások jelentős – illetve a VKI előírásai szerint elfogadhatatlan - mértékben rontják-e az érintett víztestek állapotát vagy kockáztatják-e azok jó állapotba hozását.* Ennek megállapításához a beavatkozások tervezése keretében végzett ökológiai illetve vízi-környezeti vizsgálatok eredményeit össze kell vetni a felszíni vizek állapotának értékelésére a vízgyűjtő-gazdálkodási tervezésben Magyarországon alkalmazott eljárás eredményeivel.

(2) *A víztestek állapotának értékelésére jelenleg ugyanazokat a jellemzőket és módszertant célszerű alkalmazni, mint amit korábban a VGT készítői alkalmaztak.* Arra azonban már több szakértő javaslatot tett, hogy a következő VGT készítése során továbbfejlesztett módszert alkalmazzanak majd a víztestek állapotának értékelésére. Jelenleg a Dunára vonatkozóan nincs még nemzetközi megegyezés a víztestek állapotának értékelési módszeréről, így a VKI

előírásai szerint minden ország az általa legjobbnak tartott módszert alkalmazhatja az értékeléshez.

(3) *Nem szabad figyelmen kívül hagynunk az előbbi vizsgálatok során azt, hogy a VKI 4.7 teszt eltérő területi egységekre – a víztestekre - vonatkozóan, más jellemzők és más módszer alapján értékeli a víztestek állapotát, mint a NATURA 2000 hatásbecslések.* Nagyon fontos kérdés annak a megállapítása, hogy milyen kedvezőtlen kumulatív hatásai lehetnek a beavatkozásoknak a víztestek állapotára.

(4) *Alapkérdés, amire válaszolni kell: jelentenek-e kockázatot, illetve okoznak-e a beavatkozások kedvezőtlen változást a víztestek ökológiai állapotában, vagy akadályozzák-e majd a víztestek állapotának megjavítását akkor, amikor azt el kell végezni?* Ha a válasz igen, vagy kérdéses az, hogy igen vagy nem, akkor el kell végezni az előírt teszteket.

3.7 A felszíni víztestek állapotának értékelése a vízgyűjtő-gazdálkodási tervben

A magyarországi víztestek állapotának értékelésére alkalmazott módszerek a www.vizeink.hu weboldalon a vízgyűjtő-gazdálkodási tervek háttéranyagai között található útmutatókból ismerhetők meg. Az állapot-értékelés rendszerét a **3.2 ábra** mutatja.

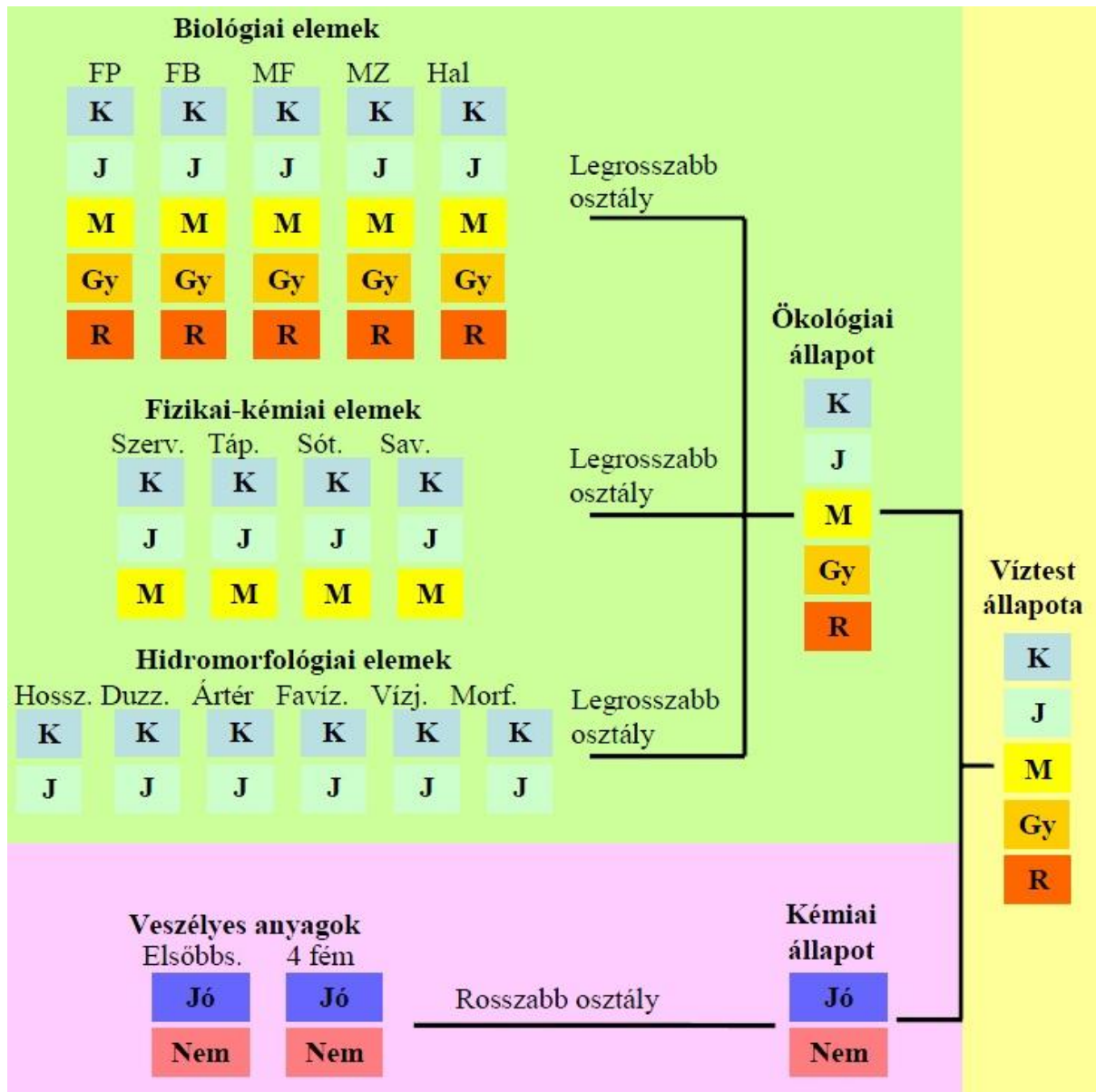
A legfontosabb módszertani útmutatók a következők:

- (1) Szilágyi Ferenc, szerk. (2009.május): A felszíni vizek biológiai minősítésének továbbfejlesztése Összefoglaló jelentés, „Vízgyűjtő-gazdálkodási tervek készítése” című KEOP-2.5.0. A kódszámú projekt megvalósítása a tervezési alegységekre, valamint részvízgyűjtőkre, továbbá ezek alapján az országos vízgyűjtő-gazdálkodási terv, valamint a terv környezeti vizsgálatának elkészítése (TED [2008/S 169-226955]) Háttéranyag a 2. részteljesítési jelentéshez, ÖKO Zrt. vezette Konzorcium;
- (2) Simonffy Zoltán és szerzőtársai(2009 április): Természetes vízfolyások hidromorfológiai állapotértékelése, Befolyásoló tényezők számbavétele, A hidromorfológiai állapot minősítése, Erősen módosított állapotú víztestek kijelölése, „Vízgyűjtő-gazdálkodási tervek készítése” című KEOP-2.5.0.A kódszámú projekt megvalósítása a tervezési alegységekre, valamint részvízgyűjtőkre, továbbá ezek alapján az országos vízgyűjtő-gazdálkodási terv, valamint a terv környezeti vizsgálatának elkészítése (TED [2008/S 169-226955]), 2.6. FÜGGELÉK, Összefoglaló tanulmány, ÖKO Zrt. vezette Konzorcium.

A felszíni vizek biológiai minősítésének továbbfejlesztése című jelentés összesen 31 főből álló, az egyes élőlény együtteseket vizsgáló öt munkacsoport munkájának az eredménye, és az alábbi jelentésekre épül (www.vizeink.hu):

- Borics G., Grigorszky I., Várbíró G., Krasznai E. (2008): Javaslat a felszíni vizek fitoplankton alapján történő minősítésére.
- Borics G., Grigorszky I., Várbíró G., Krasznai E. (2009): Javaslat az ökológiai potenciál megadására.

3.2 ábra A víztestek állapot-értékelésének rendszere

- Ács É., Borics G., Fehér G., Kiss K.T., Reskóné Nagy M., Stenger-Kovács Cs., Tóth A., Várbíró G. (2008): A Fitobenton élőlénycsoport zárójelentése: I. Vízfolyások; II. Tavak.
- Ács É., Borics G., Fehér G., Kiss K.T., Reskóné Nagy M., Stenger-Kovács Cs., Tóth A., Várbíró G. (2009): Javaslat az ökológiai potenciál megadására.
- Pomogyi P., Szalma E., (2008): A VKI szerinti makrofita minősítő rendszer leírása.
- Pomogyi P. (2009): Az ökológiai potenciál becslése erősen módosított víztestek esetén, makrofita alapon.

- Juhász P., Kiss, B., Kovács T., Müller Z. (2008): Vízfolyások minősítése: Makroszkópikus vízi gerinctelenek (MZB).
- Juhász P., Kiss, B., Kovács T., Müller Z. (2009): Az erősen módosított és mesterséges víztestek ökológiai potenciáljának meghatározása: Makroszkópikus vízi gerinctelenek (MZB).
- Halasi-Kovács B., Tóthmérész B. (2008): Útmutató a hazai vízfolyások halközösség alapú ökológiai minősítő rendszeréhez.
- Halasi-Kovács B., Erős T., Nagy S.A., Sallai Z. (2009): Összefoglaló jelentés a KEOP8 és KEOP5 projekt keretén belül végzett munkáról: Halak

Az természetesen nem a vízimérnökök feladata, hogy az előbbi útmutatókban ismertetett módszereket megtanulják, és a gyakorlatban alkalmazzák a környezeti hatásvizsgálatok elvégzéséhez, hiszen ehhez nincs meg a szükséges szakértelmük és jogosultságuk. A víziépitményeket tervező vízimérnöknek a feladat nagyságát, nehézségeit és azt kell megismernie az előbbi módszertani útmutatókból, hogy mit és hogyan kell elvégezniük a környezeti hatásvizsgálathoz az ökológusoknak és vízminőségi szakértőknek.

Az állapot-értékelési rendszerben figyelembe vett minőségi elemek:

- 5 élőlénycsoportra (fitoplankton, fito-benton, makrofiton, makrozoobentosz és halak) vonatkozó biológiai jellemzők,
- fizikai-kémiai elemek (szervesanyag, tápanyag, sótartalom és pH),
- egyéb specifikus kémiai jellemzők (pl. nehézfémek),
- hidromorfológiai jellemzők (hosszirányú átjárhatóság, vízszintek és sebességviszonyok, keresztirányú átjárhatóság és a parti sáv állapota, mederveviszonyok, felszín alatti vizekkel való kapcsolat).

Az állapot értékelés egyik legfontosabb és legnehezebb része az ökológiai állapot minősítése. Ez öt osztályos skálán (kiváló, jó, mérsékelt, gyenge, rossz), a víztípusra jellemző, az antropogén szennyezésektől, hatásoktól kvázi mentesnek tekinthető, ún. referencia állapothoz viszonyítva történik.

A több elemből álló minősítések esetén mindig a legrosszabb a mértékadó. Az ökológiai minősítés során a biológiai minősítés határozza meg az összesített minősítés eredményét, azzal, hogy kiváló ökológiai állapotú egy víztest csak abban az esetben lehet, ha a hidromorfológiai és a fizikai-kémiai osztályozás szerint is kiváló, jó állapotú pedig akkor, ha a fizikai-kémiai osztályozás szerint is jó az állapota.

Az ún. *kémiai állapot minősítése* egy EU szinten rögzített veszélyes anyag lista (ún. „elsőbbségi lista”) alapján, kétszintű skálán történik (a víztest akkor jó állapotú, ha valamennyi anyag esetén megfelel az ugyancsak EU szinten rögzített határértékeknek, és nem jó állapotú, ha ez akár csak egyetlen anyagra is nem teljesül).

Hidromorfológiai állapot értékelése

A hidrológiai és morfológiai viszonyok fontos meghatározói az ökoszisztémák működésének. A jó hidromorfológiai állapot követelményeit az élővilággal való szoros kapcsolat határozza meg, akkor beszélhetünk a hidromorfológiai elemek jó állapotáról, ha az összhangban van az előzőekben bemutatott biológiai jellemzők jó állapotával.

A VKI szerint a hidrológiai és a morfológiai viszonyok értékelésére javasolt jellemzők: a vízfolyás hosszirányú és keresztirányú folytonossága, átjárhatósága, a meder morfológiai viszonyai, a meder anyaga és növényborítottsága, a parti növényzónák állapota, a vízjárás jellemzői és a felszín alatti víztérrel való kapcsolat.

Az állapotértékelés alapja a különböző szempontok (paraméterek) szerint befolyásolt szakaszok kiválasztása. Egy adott paraméter szempontjából befolyásoltnak számít egy víztest szakasz, ha ott a paraméter nem éri el az ökológiai szempontok szerint megállapított kritériumokat. Maga a víztest akkor tekinthető jelentősen befolyásoltnak, ha a befolyásolt szakasz hossza meghaladja a víztest hosszának 50%-át. Ez bizonyos esetekben kiegészül azzal, hogy az egybefüggő befolyásolt szakasz nem lehet nagyobb a teljes hossz 30%-ánál. A módszernek ugyancsak fontos alapeleme, hogy az egyes paramétereket súlyozza, tekintve, hogy nem egyforma a jelentőségük az ökoszisztéma működésében.

A hidromorfológiai állapotértékelésnek és minősítésnek azért is van kiemelt jelentősége Magyarországon, mert vizeink biológiai állapotáról lényegesen kevesebbet tudunk, mint a morfológiai állapotokról, illetve a vízjárásról. A kapcsolatok elemzése és értékelése alapján a biológiai monitoring hiányosságait hatékonyan enyhíthetik hidromorfológiai adatokkal.

A víztestek állapotának értékelése a víziépítmények környezeti hatásvizsgálatának kulcskérdése. A feladat jellegének és nehézségeinek érzékeltetésére a **3.1 táblázatban** bemutatjuk a Duna Szob és Baja közötti víztestje állapotának értékelését a Duna-vízgyűjtő magyarországi részére készített vízgyűjtő-gazdálkodási tervben és a **3.2 táblázatban** pedig ugyanezen víztest állapotának értékelését a teljes Duna-vízgyűjtő kerület, ICPDR által készített, nemzetközi vízgyűjtő-gazdálkodási tervében. Megjegyezzük, hogy az egyes indikátorok szerinti értékeléshez sokszor az előbb említett útmutatók alapján munkaiigényes monitoringot és feldolgozást kell végezni. Problémát jelent az, hogy nehéz és sok esetben nem is állapítható meg az, hogy a vízgyűjtő-gazdálkodási tervezés során milyen adatok alapján végezték az állapot-értékelést. A helyzetet több esetben nehezíti az is, hogy ugyanazt a víztestet az egész Duna vízgyűjtő vízgyűjtő-gazdálkodási tervében vagy a szomszédos országokban máshogyan értékelték, mint a hazai rész tervében.

A vizek állapotára gyakorolt hatások vizsgálata során az abiotikus tényezők változását is meg kell becsülni („abiotikus – élettelen- tényező” kifejezés a biológiában az ökológiai értelemben vett környezet élettelen, de az élethez szükséges fizikai és kémiai elemeinek jelenségeit jelölő kifejezés).

A víziépítményeknek a víztestek állapotára gyakorolt hatásainak megállapításához általában a következő abiotikus tényezők változásának hatásait kell megvizsgálni:

- mederanyag változása,
- vízsebesség változása,
- vízmélység változása,
- vízminőség változása.

Meg kell vizsgálni az egyes NATURA2000 jelölő fajok elterjedését (élőhelyek és ívóhelyek) és mennyiségi viszonyait, meg kell határozni ezeknek az abiotikus tényezőkkel valló kapcsolatát és meg kell becsülni ezek várható változásait a tervezett víziépítmények hatására.

3.1 táblázat

A Duna Szob és Baja közötti víztestje állapotának értékelése a Duna-vízgyűjtő magyarországi részére készített vízgyűjtő-gazdálkodási tervben

Vízfolyás neve: Duna
 Víztest neve: Szob – Baja
 Víztest kódja: HUAEP444
 Víztest határszelvényei: 1481 – 1708 fkm
 Víztest típusa: 24
 VGT tervezési alegység: 1-10

		Minősítés a vízgyűjtő-gazdálkodási tervben
Biológiai elemek	FB minősítés	jó
	FB minősítés megbízhatósága	közepes
	FP minősítés	jó
	FP minősítés megbízhatósága	közepes
	Makrofita minősítés	
	Makrofita minősítés megbízhatósága	
	MZ minősítés	mérsékelt
	MZ minősítés megbízhatósága	közepes
	Hal minősítés	mérsékelt
	Hal minősítés megbízhatósága	magas
	Biológiai elemek szerinti állapot	mérsékelt
Fizikai-kémiai elemek	Szerves anyagok	jó
	Tápanyagok	jó
	Sótartalom	kiváló
	Savasság	kiváló
	Fizikai-kémiai elemek szerinti állapot	jó
	Fizikai-kémiai minősítés megbízhatósága	közepes
	Hidromorfológiai elemek szerinti állapot	jó
Specifikus szennyezőanyagok	Specifikus szennyezők – (fémek)	jó
	Nem jó állapot oka	
Víztest ökológiai állapota	Ökológiai minősítés	mérsékelt
	Ökológiai minősítés megbízhatósága	közepes
Védettség miatti speciális követelmény	6/2002 KvVM rendelet szerint halas víz minősítése	
	Kifogásolt komponens	
	6/2002 KvVM rendelet szerint felsz. ivóvízbázis minősítése	
	Kifogásolt komponens	
	Fürdővíz kijelölés miatt érintett víz minősítése	

Forrás: Vízgyűjtő-gazdálkodási Terv. A Duna-vízgyűjtő magyarországi része (2010) 5.1 melléklet: Természetes vízfolyás víztestek

3.2 táblázat

A Szob és Baja közötti víztest állapotának értékelése a Duna-vízgyűjtő kerület ICPDR által készített vízgyűjtő-gazdálkodási tervében

Name of river: Danube
Name of Water Body: Szob - Baja
Water Body code with country code:HUAEP444

1=high	G=good
2= good	F=failing
3=moderate	H=high
4=poor	M=medium
5=bad	L=low

		Minősítés a Duna VGT-ben
Biological Quality Elements	Fish	3 moderate
	Benthic invertebrates	3 moderate
	Phytobenthos and Macrophytes	2 good
	Phytoplankton	2 good
	Overall Biological Status	3 moderate
HyMo	Hydromorphology – High Status (Y/N)	N
General Physical and Chemical conditions SUPPORTIVE to the Ecological Status		2 good
Specific Pollutants	Specific pollutants (good or failing for Ecological Status)	G good
Overall Ecological Status		3 moderate
Confidence class (high, medium, low for Overall Ecol.Status)		M medium
Artificial and HMWB	Artificial Water Body (Y/N)	N
	HMWB (Y/N)	N
	Ecological Potential Class	
	Confidence class (Ecological Potential)	
Chemical Status class	Chemical Status Class	G good
	Confidence class (Chemical Status)	M medium
Risk assessment for Non EU MS and also for EU MS in case of low confidence	Ecological Status	
	Chemical Status	
	Organic Pollution	
	Nutrient Pollution	
	Hazardous Substances	
	Hydromorphological Alterations	
Exemption Art. 4(4)	(Y/N)	Y
Exemption Art. 4(5)	(Y/N)	N

Source: Annex 14 of the DRBM Plan (ICPDR, 2010)

A tervezett új víziépítmények által érintett minden víztest esetén

- (1) hasonló értékelést kell végezni a jelenlegi állapotra vonatkozóan, illetve fel kell tární azt, hogy a vízgyűjtő-gazdálkodási tervben mik voltak a víztest állapotértékelésének az eredményei,
- (2) meg kell becsülni, hogy a tervezett beavatkozások hatására hogyan fog változni a víz állapotát jellemző indikátorok értéke,
- (3) meg kell vizsgálni azt, hogy az indikátorok értéke nem változik-e olyan jelentős mértékben, hogy emiatt a létesítmény megvalósítása környezeti szempontból csak a VKI 4.7 bekezdésében előírt szigorú feltételek teljesítése esetén engedélyezhető.

3.8 A VKI 4.7 bekezdésében előírt követelmények teljesíthetőségének vizsgálata

A VKI 4.7 előírásai szerint egy új fenntartható fejlesztési célt szolgáló beruházást, ha a környezetre jelentős negatív hatást gyakorol, akkor csak több szigorú követelmény teljesülése esetén szabad megvalósítani. Ilyen feltétel az, hogy bizonyítani kell azt, hogy minden olyan lehetőség alkalmazhatóságát megvizsgálta a tervező, amellyel a beavatkozások kedvezőtlen környezeti hatásai csökkenthetők és az is feltétel, hogy a tervezett létesítmény megvalósítása kiemelkedő közérdek legyen.

3.8.1 A beavatkozások kedvezőtlen hatásait csökkentő „minden lehetőség” vizsgálata

Alkalmazható intézkedésnek tekintendők azok, amelyek műszakilag megvalósíthatók, nem aránytalanul költségesek és összeegyeztethetők az új módosulásokkal vagy fenntartható társadalmi fejlesztési tevékenységekkel. Hájóút fejlesztési projektek esetén például ilyen alkalmazható intézkedés lehet más anyagok használata (például kavics beépítése beton helyett), új típusú folyószabályozási művek tervezése, hal-utak létesítése, mellékágak nyitva hagyása, megnyitása, építési munkák szüneteltetése a vízi társulások (elsősorban halak) növekedésének korai időszakában, stb.

3.8.2 A „kiemelkedő közérdek”-jelleg vizsgálata

A VKI 4(7) és az előírásait értelmező útmutatók többféle szempontot javasolnak, amelyek alapján el lehet dönteni, hogy egy beruházás kiemelkedő közérdeket szolgál-e vagy sem. A feladat megoldásához készült útmutatók javaslatai alapján különböző szempontok figyelembe vételével vizsgálhatjuk azt, hogy a tervezett beavatkozások megvalósítása a kiemelkedő közérdek kategóriájába tartozik-e.

A kiemelkedő közérdek kategóriába tartoznak az olyan fenntartható tevékenységet szolgáló infrastrukturális fejlesztések, amelyek megvalósítása valamilyen fontos nemzeti vagy nemzetközi stratégia vagy politika érvényesítését szolgálja. Az EU környezetvédelmi irányelveiben használt „kiemelkedő közérdek” fogalmat értelmező különböző útmutatók szerint ebbe a kategóriába tartozik például a nemzeti és az EU politikák érvényesítése.

A tervezett víziépítmény meg kell, hogy feleljen a fenntarthatósági követelményeknek is. A VKI 4. cikk (3) paragrafus (a) bekezdés a mesterségesnek vagy jelentősen (erősen) módosítottnak tekinthető víztestek kijelölésére vonatkozik ugyan, de a (v) pont szerint az (ii) – (iv) pontokban felsorolt tevékenységek fontos fenntartható emberi fejlesztési tevékenységeknek tekinthetők.

Fenntartható emberi tevékenységek a VKI 4.3 bekezdése szerint

(3) A tagállamok akkor minősíthetnek egy felszíni víztestet mesterségesnek vagy jelentősen módosítottnak, ha:

a) a víztest hidromorfológiai jellemzőinek megváltoztatása, amely szükségessé válhat a jó ökológiai állapot eléréséhez, jelentős mértékben káros hatással lehet:

(i) a tágabb környezetre

(ii) a hajózásra, beleértve a kikötői létesítményeket vagy a szabadidős tevékenységekre

(iii) olyan tevékenységekre, amelyek céljából a vizet tározzák, mint az ivóvízellátás, energiatermelés vagy az öntözés;

(iv) folyószabályozásra, árvízvédelemre, a területi vízrendezésre; vagy

(v) egyéb, ugyanilyen fontos fenntartható emberi fejlesztési tevékenységekre

Egy víziépítmény a vizek állapota szempontjából jelentős negatív környezeti hatások esetén a VKI 4(7c) bekezdése szerint – többek között – csak akkor valósítható meg, ha a megvalósítása fontos társadalmi érdek és/vagy a beavatkozások hasznai meghaladják a környezeti hasznokat. A két feltétel teljesülését együtt kell vizsgálni a VKI szerint gyakorolt hatásokkal is.

A figyelembe veendő költségek a következők:

- a víz állapotának romlása esetén azok a hasznok és lehetőségek, amelyek az állapotromlás miatt elvesznek (pl. a biodiverzitás vesztesége, az ökológiai rendszerek szolgáltatásainak vesztesége, élelmiszer ellátás vagy vízellátás vesztesége, stb.); és
- a vizek jó állapota vagy jó potenciálja elérésének megakadályozása vagy megnehezítése esetén azok a hasznok, amelyek elérhetők lettek volna akkor, ha a jó állapot vagy jó potenciál elérhető (pl. ivóvízellátás tovább nem lehetséges, élelmiszerhiány, stb.).

Ezeknek a költségeknek a meghatározása nehéz feladat, ezért a közreadott EU és ICPDR útmutatók ajánlásai szerint legalább minőségi értékelést kell végezni az előbbi esetekben.

A tervezett beavatkozások hasznainak és a miattuk elmaradó hasznoknak és a társadalmi érdek fontosságának összemérésekor a végső döntést a tagállamoknak kell meghozniuk. Ezeket a döntéseket a vízgyűjtő-gazdálkodási tervezési ciklusok során kell értékelni a Víz Keretirányelv előírásainak figyelembe vételével.

4. Natura 2000 hatásbecslés

A biodiverzitás és a természetmegőrzés két legfontosabb EU jogszabálya a Madárvédelmi Irányelv (79/409/EC) és az Élőhely-védelmi Irányelv (92/43/EC). Ezek érvényesítésének legfontosabb eszköze a Natura 2000 Hálózat, amely egyben az EU hozzájárulását is biztosítja az ENSz Biológiai Változatosságra vonatkozó Egyezménye „Visszaszámlálás 2010 (Countdown 2010)” célkitűzéseinek az eléréséhez. A Natura 2000 Hálózat részei a Natura 2000 területek, amelyek Különleges Madárvédelmi Területek és/vagy Különleges Természetmegőrzési Területek. A Madárvédelmi Irányelv és az Élőhelyvédelmi Irányelv előírásainak érvényesítését a Natura 2000 hatásbecslés ellenőrzi, illetve biztosítja.

4.1 A Natura 2000 hatásbecslés módszertanának tanulmányozási lehetőségei

A Natura 2000 hatásbecslés elvégzésének elősegítéséhez számos módszertani útmutató jelent meg külföldön és Magyarországon is. Magyar nyelvre lefordították az Európai Bizottság által készített útmutatót is:

Európai Bizottság (November 2001): A Natura 2000 területekre jelentős hatással lévő tervek és projektek hatásbecslése Módszertani útmutató a Tanács 92/43/EEC számú, vadon élő növény- és állatfajok, valamint élőhelyek védelméről szóló irányelve 6. cikk (3) és (4) bekezdéseinek rendelkezéseire

Letöltése: http://natura.2000.hu/doc/Assessment_of_Plans_Natura_2000_magyarul-1.pdf

...Az interneten számos, a különböző projektek környezeti hatásvizsgálata keretében végzett Natura 2000 hatásbecslésről készült magyar nyelvű jelentést lehet találni és a hatásbecslések módszertanáról is sok előadás diasorozata és tanulmány tölthető le különböző honlapokról magyar és angol nyelven. A Natura 2000 területeknek külön magyar honlapja is van:

(<http://Natura.2000.hu>).

Ebben a segédletben nem ismételjük meg azt, ami sok forrásműben tanulmányozható, hanem a témakör kevésbé ismert részleteivel foglalkozunk. A **4.1, 4.2 és 4.3 ábrán** összefoglalásképpen bemutatjuk a Natura 2000 hatásbecslés folyamatát, legfontosabb lépéseit és feladatrészeit, és a következő fejezetben a témakörben megjelent EU dokumentumok elemzéseinek felhasználásával azzal foglalkozunk, hogy milyen kapcsolatban vannak a Natura 2000 hatásbecslés és a Víz Keretirányelv alapján végzendő hatásvizsgálatok egyes részfeladatai és követelményei.

4.2 A Víz Keretirányelv és a Természetvédelmi Irányelvek (Madárvédelmi Irányelv és Élőhely-védelmi Irányelv) közötti kapcsolat figyelembe vétele a víziépítmények tervezésében

Forrás:

European Commission DG Environment (13 November 2009) Links between the Water Framework Directive (WFD 2000/60/EC) and Nature Directives (Birds Directive 79/409/EEC and Habitats Directive 92/43/EEC), Frequently Asked Questions

Rövidítések:

Birds and Habitats Directives (BHD) – Madárvédelmi és Élőhely-védelmi Irányelv (MEI)

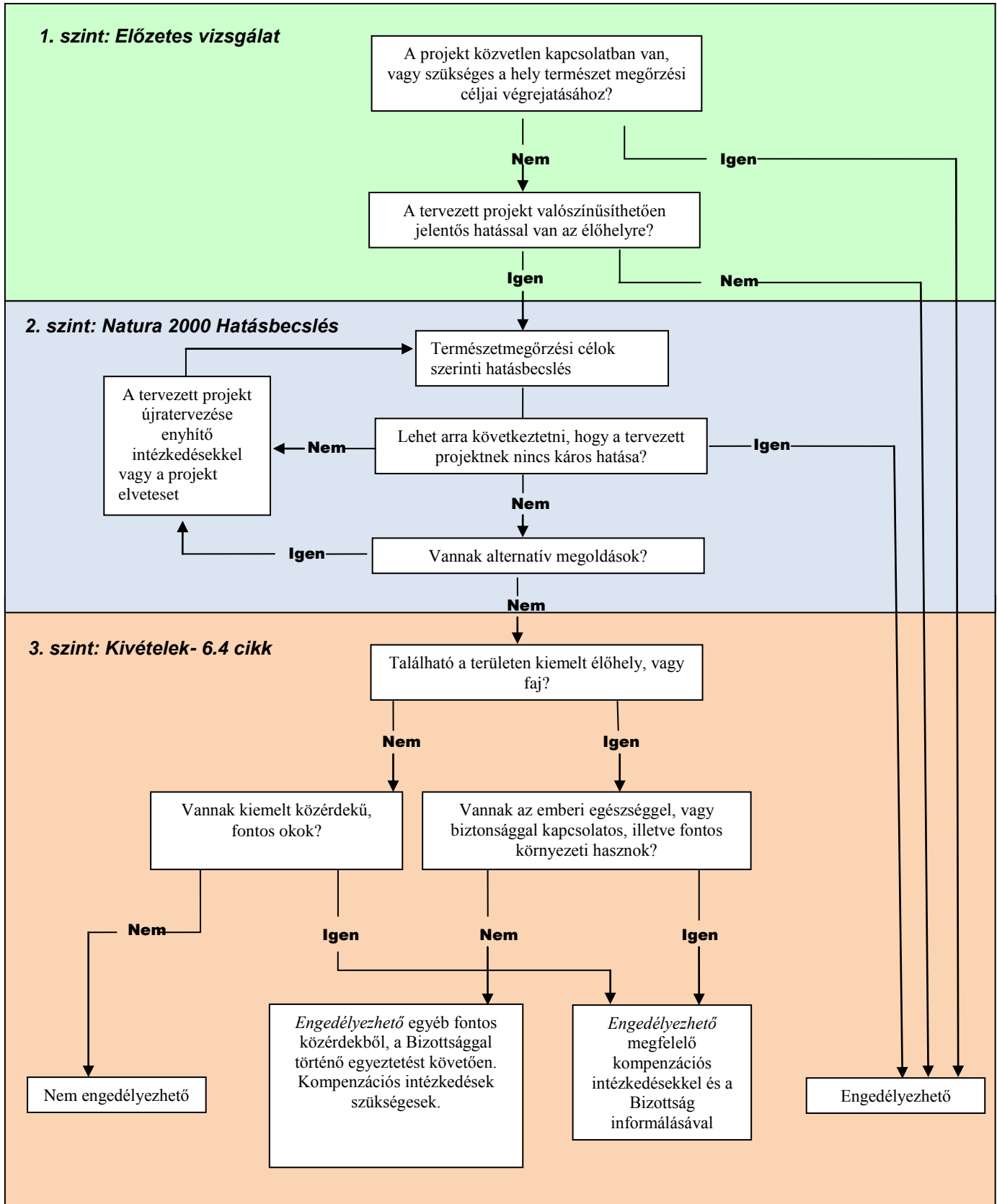
Water Framework Directive (WFD) – Víz Keretirányelv (VKI)

A víziépítmények jelentős negatív hatást gyakorolhatnak a vizek állapotára. A terveikben igazolni kell azt, hogy ezek a hatások az EU vonatkozó irányelvei szerint elfogadható mértékűek, és hogy a tervező mindent megtett a kedvezőtlen hatások csökkentése illetve megszüntetése érdekében. A vizek állapotára vonatkozó előírásokat az EU Víz Keretirányelve és természetvédelmi irányelvei (a Madarak Irányelv és az Élőhelyek Irányelv - MEI) szabják meg. Ezek az irányelvek különböző módokon védik a vizek állapotát. Ezért össze kell egyeztetni az irányelvek alapján megfogalmazott célkitűzéseket és az elérésükhöz tervezett intézkedéseket. Ehhez ismerni kell az irányelvek közötti kapcsolatot. Ezzel foglalkozik ez a

fejezet, amely az Európai Bizottság Környezeti Főigazgatósága által készített magyarázó dokumentumra épül (European Commission DG Environment, 13 November 2009).

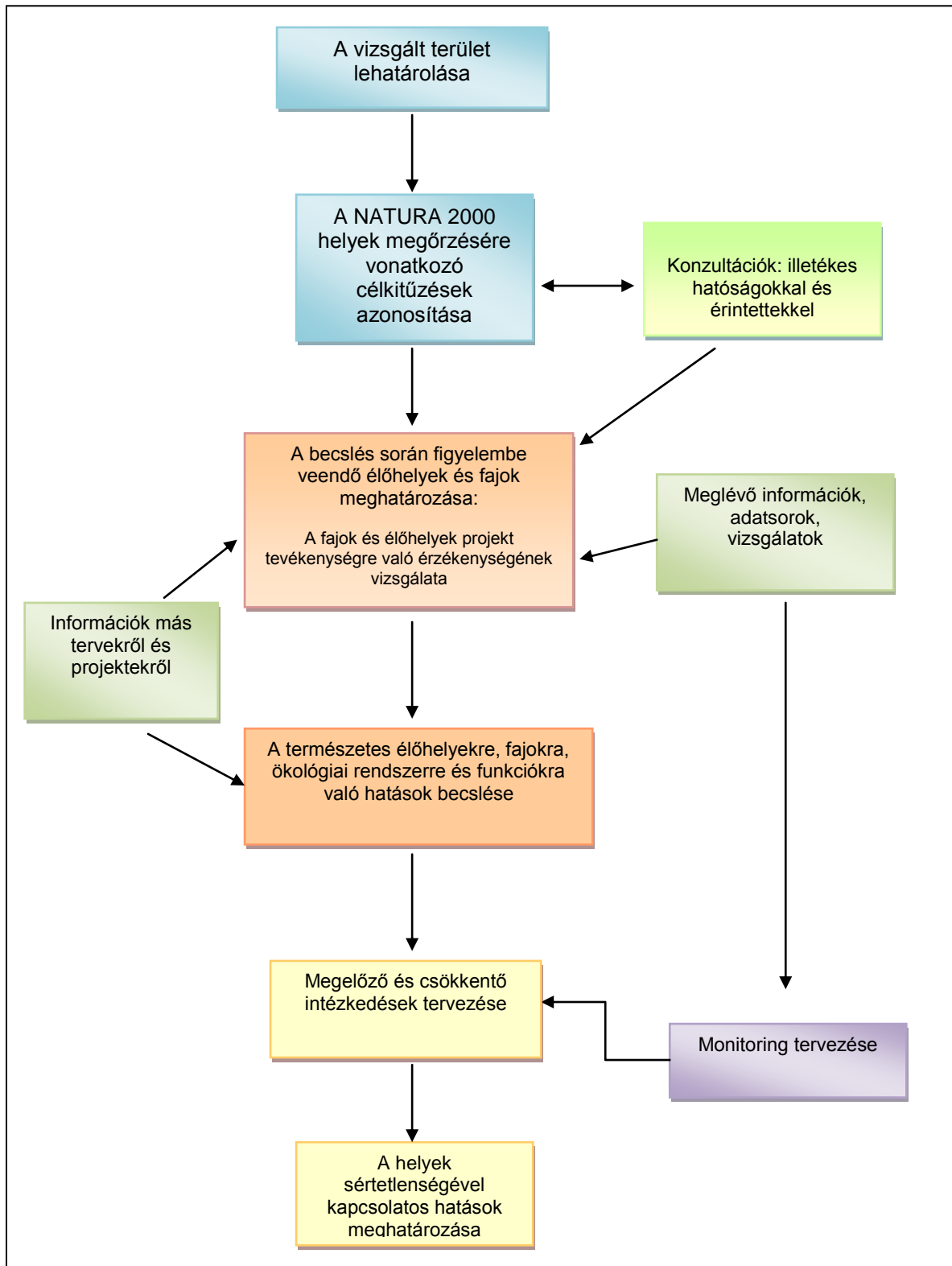
4.1 ábra: Az Élőhely Irányelv 6(3) és 6(4) cikke szerinti eljárás folyamatábrája

Forrás: EC (2012) Guidance document on inland waterway transport and Natura 2000

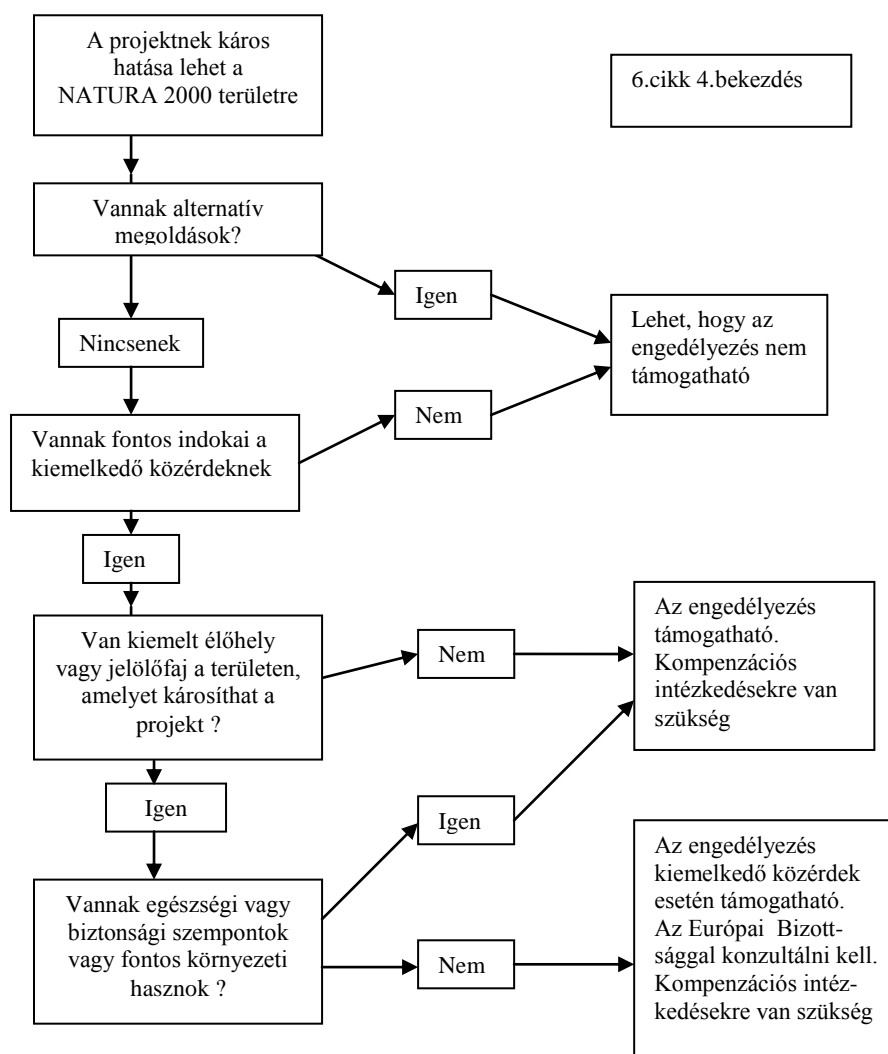
4.2 ábra: A Natura 2000 hatásbecslés lépései és feladatai

Forrás: EC (2012) Guidance document on inland waterway transport and Natura 2000

4.3 ábra A 6(4) cikk követelményeinek folyamatábrája

Forrás: EC (2012) Guidance document on inland waterway transport and Natura 2000

Az Európai Bizottság által nyilvánosságra hozott dokumentum nagyon fontos segítséget nyújthat a víziépítmények környezeti tervezéséhez, mert fontos útmutatásokat ad a vízi környezetet védő jogszabályok előírásainak értelmezéséhez és alkalmazásához. A dokumentum legfontosabb megállapításai a következők:

1) A víziépítmények tervezésekor foglalkozni kell **azokkal a Natura 2000 területekkel, amelyeken víztől függő, európai közösségi jelentőségű védett fajok vagy élőhelyek találhatóak. Ezeken a területeken érvényesíteni kell a VKI és a Madarak és Élőhelyek Irányelv (MEI) célkitűzéseit is.**

A VKI 6. cikke előírja, hogy el kell készíteni a védett területek leltárát. Ennek tartalmaznia kell minden „víztől függő Natura 2000 területet”, amelyen valamilyen európai közösségi jelentőségű védett faj vagy élőhely található. Azoknak a védett területeknek, amelyek nemzeti jelentőségűek, nem kell szerepelniük a leltárban, mert a MEI csak az európai közösségi jelentőségű fajokra és élőhelyekre vonatkozik. A tervezéshez fel kell használni a VKI előírásainak megfelelően készített leltárban

szereplő adatokat, illetve azokkal egyeztetni kell a tervező által összegyűjtött adatokat. Ha a tervezett víziépítmény olyan védett területeket is érint, amelyeken nemzeti jelentőségüként azonosított fajok és élőhelyek is vannak, ezeket a területeket is figyelembe kell venni a tervezéskor.

2) A víziépítmények tervezésekor a VKI és a MEI előírásainak megfelelő célkitűzéseket is figyelembe kell venni.

A MEI az európai közösségi jelentőségű, víztől függő fajok és élőhelyek védelmét írja elő a Natura 2000 területeken. A VKI előírja minden felszíni víz jó ökológiai és jó kémiai állapotának biztosítását és ez a MEI által védett, víztől függő fajokra és élőhelyekre is vonatkozik. **A VKI nem változtatja meg azokat a célokat, amelyeket a MEI alapján el kell érni, de közös keretet biztosít a VKI és a MEI által előírt intézkedések végrehajtásához a víztől-függő Natura 2000 területeken.** Az irányelvek céljai hasonlóak és összefüggnek. Különös figyelmet és koordinációt kíván az, amikor ugyanazon a területen kell alkalmazni mindkét irányelv céljait. A vízgyűjtő-gazdálkodási tervben a VKI és a MEI előírásainak megfelelő célkitűzéseknek és az elérésükhöz szükséges intézkedéseknek is szerepelniük kell.

3) **A víziépítmények tervezésekor a VKI-ben és a MEI-ben előírt célok közül a leghatározottabbat is teljesíteni kell.**

A VKI előírásai szerint akkor, ha egy víztestre több irányelv ír elő célkitűzéseket, a leghatározottabbat is alkalmazni kell. Ez azt jelenti, hogy előfordulhat az, hogy a vízgyűjtő-gazdálkodási tervben kiegészítő intézkedéseket kell alkalmazni a MEI-ben előírt célkitűzések teljesítéséhez. A VKI és a MEI céljainak eléréséhez szükséges intézkedéseket jól kell koordinálni és be kell építeni a vízgyűjtő-gazdálkodási tervbe.

4) **Ha a VKI-ben előírt célkitűzések és az Élőhely Irányelvben a Natura 2000 területekre vonatkozó célkitűzések teljesítésének határideje különböző, akkor a korábbi határidőt kell betartani.**

A VKI előírásai szerint a víztől-függő Natura 2000 területekre vonatkozó célkitűzéseket is 2015-ig kell elérni. A MEI nem ad meg határidőt a célkitűzések elérésére, de az Élőhely Irányelv szerint a Natura 2000 területekre vonatkozó célkitűzéseket hat éven belül kell teljesíteni a kijelölés után. Ha a két határidő különbözik, akkor a korábbi határidőt kell betartani.

5) **A MEI nem írja elő azt, hogy mikorra kell teljesíteni a célkitűzéseket, így a határidő 2021-re vagy 2027-re való elhalasztását a VKI-ben előírt indoklással a Natura 2000 területekre is alkalmazni lehet.**

6) **A Natura 2000 területek nagyobbak és kisebbek is lehetnek a víztesteknél. Fontos és meglehetősen nehéz feladat az, hogy a víztestekre és a Natura 2000 területekre vonatkozó célkitűzéseket és az elérésükhöz tervezett intézkedéseket összehangoljuk.**

A VKI és a MEI között lényeges különbség az, hogy a VKI minden felszíni víz védelmét, jó állapotba helyezését írja elő, a MEI viszont csak az európai közösségi jelentőségűnek kijelölt, vizektől függő fajok és élőhelyek védelmével foglalkozik. Ez azt jelenti, hogy a VKI és a MEI előírásai nem ugyanazokra a terület egységekre vonatkoznak. A VKI tervezési egységeinek, a víztesteknek a kijelölése szubjektív dolog, nincsenek a VKI-ben olyan előírások, amelyek pontosan megszabnák a víztestek kijelölésének módját.

7) **A VKI és a MEI különböző módszerekkel védik a vizes élőhelyeket.** A VKI és a MEI összhangban vannak egymással, mert mindkettő elősegíti a vizes élőhelyek védelmét és állapotának javítását, de a célja az irányelveknek nem mindig ugyanaz. Ezt a víziépitmények tervezésekor figyelembe kell venni.

A VKI nagy újdonsága az, hogy nemcsak a fizikokémiai, hanem a hidrobiológiai tulajdonságokat is figyelembe véve minősíti a vizek állapotát. A vízinövények és állatok kiválasztott csoportjait használja indikátorként a vizes élőhelyek általános összetételének és funkcionálásának jellemzésére. **A VKI-ben előírt állapot értékelés nem terjed ki a vízi állatokra, a kételtűekre, a vízhez kötődő madarakra, illetve a vízhez kötődő, de nem a vízben élő állatokra (mint például a hód és a vidra), pedig számukra is nagyon fontos az egészséges vízi környezet. A VKI a MEI-vel ellentétben nem egyes fajokat véd, hanem azokat a vizes élőhelyek ökológiai állapotának indikátoraként használja.**

8) **Az Élőhely Irányelv nincs tekintettel minden, a vízben található élőlényre, a VKI pedig nem foglalkozik azzal, hogy valamilyen különleges élőlény van-e vagy nincs a vízben.** Ezt a különbséget a víziépitmények tervezésekor figyelembe kell venni.

Az Élőhely Irányelv fő célja az, hogy a védett fajok és élőhely típusok kedvező természet megőrzési helyzetben legyenek és a hosszú távú fennmaradásuk biztosított legyen Európában. A VKI-ben előírt „jó ökológiai állapot” a felszíni vizekkel összefüggő vizes élőhelyek jó állapotát jelenti. Az ökológiai állapot értékelése víz-típus függő. Minden felszíni vizet víztípusokra kell osztani és meg kell határozni a zavartalan állapotukat jelentő referencia feltételeket. Az ökológiai állapotot a típus-függő referencia feltételektől való eltéréssel kell mérni. A referencia feltételeknek vannak fizikokémiai és hidromorfológiai elemei is.

9) **Vannak olyan esetek, amikor a VKI-ben előírt jó ökológiai állapot vagy potenciál nem elégséges a MEI célkitűzéseinek teljesítéséhez**

Egy víztest jó ökológiai állapota vagy potenciálja általában hozzá fog járulni a víztől függő Natura 2000 területeken található fajok és élőhelyek jó természetmegőrzési állapotához. Az Élőhely Irányelv élőhely típusokra vonatkozó 1. melléklete és a fajokra vonatkozó 2. melléklete azonban szigorúbb követelményeket írhat elő a jó természetmegőrzési állapotra, mint a VKI-nek a jó ökológiai állapotra vonatkozó előírásai. Vannak például olyan vízinövények, amelyek alacsonyabb nitrogén koncentrációt igényelnek a vízben, mint ami a jó ökológiai állapothoz a VKI szerint általában szükséges. Ebben az esetben a VKI 4.2 cikke szerint az alacsonyabb értéket kell célállapotnak tekinteni.

A jó természetmegőrzési állapot biztosítása a jó ökológiai állapoton kívül mástól is függ. Lehet, hogy az emberi tevékenységek által okozott terhelések (pl. a túlhalászat, vagy a túrizmus) veszélyeztetik az élőhelyeket és a fajokat.

Az is fontos tény, hogy a **jó természetmegőrzési állapot nem mindig kötődik az fajok vagy élőhelyek állapotához egy adott helyen,** hanem a biogeográfiai régióknak egy ország területére eső teljes részére vonatkozik. Ez azt jelenti, hogy az európai közösségi jelentőségű fajokra és élőhelyekre vonatkozó kedvező természetmegőrzési helyzetet az egyes Natura 2000 területeken különböző szintű természetmegőrzési helyzet biztosításával lehet elérni. **A VKI végrehajtásakor ez azt jelenti, hogy a MEI célkitűzései víztestenként különbözhetnek attól függően, hogy az ország hatáskörrel rendelkező hatóságai milyen helyhez fűződő követelményeket határoznak meg.**

10) Nincs közvetlen összefüggés a VKI-ben figyelembe vett referencia feltételek és a MEI által védett területek között. Ezt a víziépítmények tervezésekor figyelembe kell venni.

A VKI szerinti referencia feltételek olyan feltételeket jelentenek, amikor a vizeket csak nagyon kis, emberi tevékenységekből származó terhelések érik, azaz a vizek kiváló állapotban vagy közel természetes állapotban vannak. Előfordulhat az, hogy egy VKI szerinti referencia helyen nincsenek a MEI által védett fajok vagy élőhelyek. **Az is lehet viszont, hogy a MEI véd egy területet, mert védett fajok és élőhelyek vannak rajta, ugyanakkor ez a terület nem tekinthető a VKI szerinti referencia helynek a vizet érő emberi tevékenységekből származó terhelések miatt.**

11) A VKI önmagában nem engedi meg az eltérést a MEI követelményeitől.

A VKI előírásainak fontos része az, amely kivételes célok alkalmazását teszi lehetővé a fenntartható vízhasználatok és a vízvédelem kiegyensúlyozása érdekében. **A VKI jól megindokolt esetekben megengedi**

- **a határidő elhalasztását,**
- **kevésbé szigorú célok megfogalmazását,**
- **a vizek állapotának időszakos romlását,**
- **a vizek állapotának új módosulását és**
- **új, fenntartható fejlesztéseket.**

A kivételek alkalmazását a VKI nagyon szigorú feltételekhez köti. Ezek közül egyes feltételek figyelembe vételét a MEI is megengedi.

- Ha egy kivétel alkalmazása jelentős mértékben befolyásolná a természetmegőrzési állapotát egy madár vagy élőlény fajnak, vagy természetes élőhelynek, akkor az csak akkor alkalmazható a VKI kivételekre vonatkozó előírásai alapján, ha az Élőhely Irányelv 6.3 és 6.4 cikkének előírásai teljesíthetők.
- Ha egy kivétel alkalmazása nem befolyásolná jelentős mértékben a megőrzési állapotát egy madár vagy élőlény fajnak vagy természetes élőhelynek, annak összhangban kell lennie azokkal az intézkedésekkel, amelyeket a Tagállam az Élőhely Irányelv 6.2 cikke vagy a Madarak Irányelv 4.1 és 4.2 cikke alapján bevezet.

12) Nem kell minden olyan Natura 2000 terület esetén elérni a kedvező természetmegőrzési állapotot, amelyet egy adott faj vagy élőhely védelmére kijelöltek, de a kedvező természetmegőrzési állapotot el kell érni a biogeográfiai régióknak az ország területére eső részén a teljes természetes összetétel (fajok) vagy kiterjedési terület (élőhely) szintjén.

A VKI 4.3 cikke szerint erősen módosítottnak lehet tekinteni egy víztestet akkor, ha

- annak a víztestnek a hidromorfológiai paramétereinek a megváltoztatása, amelynek el kellene érnie a jó ökológiai állapotot, jelentős kedvezőtlen hatással lenne olyan emberi tevékenységekre, mint például a hajózás (beleértve a kikötői berendezéseket is) és az árvízvédelem, és
- az erősen módosított víztest által szolgáltatott hasznos célkitűzések ésszerűen nem érhetők el más olyan módon, amely környezeti szempontból jelentősen jobb megoldás, műszakilag megvalósítható és nem aránytalanul költséges.

A MEI nem alkalmaz az erősen módosított víztesthez hasonló koncepciót, de vannak olyan előírásai, amelyek lehetővé teszik a gazdasági és szociális követelmények figyelembe vételét (pl. az Élőhelyek Irányelv 6.3 és 6.4 cikke). Az Élőhelyek Irányelv meghatározza azt az eljárást, amellyel a fontos közérdek figyelembe vehető, beleértve a szociális és gazdasági szempontokat is.

13) **A VKI és a MEI is megengedi azt, hogy szociális és gazdasági okok miatt bizonyos feltételek teljesülése esetén kivételes célkitűzéseket alkalmazzunk, de az eljárásban különbségek vannak.** Az Élőhelyek Irányelv megengedi kompenzációs intézkedések alkalmazását, a VKI 4.7 (d) cikke viszont annak igazolását kívánja, hogy nincs olyan környezeti szempontból kedvezőbb megoldás, amellyel ugyanaz a cél elérhető, amely technikailag megvalósítható és nem aránytalanul költséges.

Az Élőhelyek Irányelv 6.3 cikke előírja azt az eljárást, amit akkor kell követni, ha egy terv vagy projekt veszélyeztetheti egy Natura 2000 terület sértetlenségét. Ha az előzetes vizsgálatok szerint a terv vagy projekt hatásai veszélyeztetik, vagy veszélyeztethetik a Natura 2000 területet, akkor az Élőhely Irányelv 6.4 cikke alapján kell eljárni és **igazolni kell azt, hogy**

- **a terv vagy projekt által szolgált célt nem lehet más, kisebb negatív hatású, vagy kedvezőtlen hatást nem okozó változattal elérni és**
- **a terv vagy projekt fontos közérdeket szolgál, beleértve a szociális és gazdasági természetű szempontokat is.**

A VKI által lehetővé tett kivételes környezeti célkitűzéseknek az alkalmazása nem teszi lehetővé a Madarak és az Élőhelyek Irányelvben előírt célkitűzésektől való eltérést.

14) **A VKI és a MEI végrehajtását koordinálni kell.** A koordinálást a tervezés lehető legkorábbi stádiumában meg kell kezdeni, nehogy a félreértések nehezítsék a későbbi tervezést.

1. melléklet Komplex környezetvédelmi engedélyezési eljárások

Forrás: Közép – Duna – völgyi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség honlapja:

<http://kdvktvf.zoldhatosag.hu/>

Eljárások felsorolása:

Előzetes vizsgálati eljárás
Előzetes konzultáció
Környezeti hatásvizsgálati eljárás (KHV)
Egységes környezethasználati eljárás (IPPC)
Egységes környezethasználati engedélyben foglaltak ötvenkénti környezetvédelmi felülvizsgálata
KHV-IPPC összevont eljárás
KHV-IPPC összekapcsolt eljárás
környezetvédelmi felülvizsgálati eljárás és környezetvédelmi teljesítményértékelés (környezetvédelmi működési engedély kiadására irányul, illetőleg a *környezetvédelmi hatóság jóváhagyása* egyszerűsített határozat formájában)

Hatáskör:

A Közép-Duna-völgyi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség, mint joghatósággal rendelkező magyar hatóság a Ket. 18. § (1) bekezdése, **környezetvédelmi hatóságként** a környezetvédelmi, természetvédelmi, vízügyi hatósági és igazgatási feladatokat ellátó szervek kijelöléséről szóló 347/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet 8. § (2), 8. 0 (1) c.) és 38. § (1) bekezdése alapján jár el. A felügyelőség illetékességi területéről a Korm. rendelet 1. számú melléklet IV. fejezet 5. pontja rendelkezik.

Ügvyintézési határidők:

előzetes vizsgálati eljárás: **45 nap**, közmeghallgatás tartása esetén **2 hónap**
előzetes konzultáció: **45 nap**
környezeti hatásvizsgálati eljárás (KHV): **3 hónap**
egységes környezethasználati engedélyezési eljárás (IPPC): **3 hónap**
egységes környezethasználati engedélyezés felülvizsgálati eljárása: **2 hónap**
KHV- IPPC összevont eljárás: **4 hónap**
KHV-IPPC összekapcsolt eljárás: **eljárási szakaszonként 3 hónap**
környezetvédelmi működési engedély kiadására irányuló eljárás: **3 hónap**

Igazgatási szolgáltatási díj:

A környezetvédelmi, természetvédelmi, valamint a vízügyi hatósági eljárások igazgatási szolgáltatási díjairól szóló 33/2005. (XII. 27.) KvVM rendelet alapján

előzetes vizsgálati eljárás: 1. melléklet I/49. pontja: **250 000 forint**
előzetes konzultáció: 1. melléklet I/50. pontja: **250 000 forint**
A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény 74. § (2) bekezdésének c) pontja alapján lefolytatott, a környezetvédelmi működési engedély kiadására irányuló eljárás: 1. melléklet I/53. pontja: **750 000 forint**
Környezetvédelmi teljesítményértékelés elbírálása: 1. melléklet I/54. pontja: **250 000 forint**
jogszabály erejénél fogva KHV köteles tevékenységek esetében: 1. melléklet II. fejezete
a felügyelőség döntésénél fogva KHV köteles tevékenységek esetében: 1. melléklet IV. fejezete
IPPC eljárás: 1. melléklet III. fejezete
KHV- IPPC összevont és összekapcsolt eljárás: 1. melléklet II-IV. fejezetében meghatározott díjak összegének **75-75 %-a**.

Illeték:

Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény Melléklete XIII. fejezetének 1. pontja alapján:

Teljes körű környezetvédelmi felülvizsgálati eljárás: **5 000 Ft, kivéve a Kvtv. 74. § (2) bekezdés c) pontjában foglalt esetet.**

AZ ENGEDÉLYEZÉS ÁLTALÁNOS SZABÁLYAI

A környezethasználat

a) a környezeti hatásvizsgálat hatálya alá tartozó tevékenységek esetén – a b) pontban foglaltak kivételével – a tevékenységre a környezetvédelmi hatóság által kiadott **környezetvédelmi engedély**,
b) az egységes környezethasználati engedélyezés hatálya alá tartozó esetekben a környezetvédelmi hatóság által kiadott **egységes környezethasználati engedély**,
c) a környezetvédelmi felülvizsgálat hatálya alá tartozó tevékenységek esetén a környezetvédelmi hatóság által kiadott **környezetvédelmi működési engedély**
jogerőre emelkedését követően kezdődhet meg, illetve folytatható.

A környezeti hatásvizsgálati, illetve az egységes környezethasználati engedélyezési eljárást *előzetes vizsgálati eljárás* vagy *előzetes konzultációelőzi meg*.

Az előzetes komplex eljárások rendszere:

A környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról szóló 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet [a továbbiakban: 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet] alapján.

1. Kötelező az előzetes vizsgálat:

Ha a környezethasználó olyan tevékenység megvalósítását tervezi, amely a 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet.

- a) 3. számú mellékletében szerepel, vagy
- b) 2. és 3. számú mellékletében egyaránt szerepel.
- c) összetartozó tevékenységnek minősül és a 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet 2/A. §-ban meghatározott eljárás (más hatósági, szakhatósági eljárásban a környezeti hatások jelentőségének vizsgálata) lefolytatására nem került sor.

2. Kivétel az előzetes vizsgálati kötelezettség alól:

A 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet 3. számú mellékletben szereplő tevékenység esetén, a környezethasználó kérelmére – előzetes vizsgálati eljárás nélkül – környezeti hatásvizsgálati eljárás kerül lefolytatásra.

3. Lehetőség van az előzetes vizsgálatra:

Ha a környezethasználó olyan tevékenység megvalósítását tervezi, amely megfelel a 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet 3. számú mellékletben szereplő tevékenységnek, azonban az abban meghatározott küszöbértéket nem éri el vagy az ott szereplő kritériumot nem teljesíti, feltéve, hogy a tevékenység nem tartozik a 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet 2. számú mellékletbe.

4. Nincs előzetes vizsgálat, azonban a környezethasználó kérhet előzetes konzultációt:

Ha a környezethasználó olyan tevékenység megvalósítását tervezi, amely a 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet

- a) 1. számú mellékletben szerepel,
- b) 1. és 2. számú mellékletben egyaránt szerepel, vagy
- c) 2. számú mellékletben szerepel, azonban nem tartozik a 3. számú mellékletben felsorolt tevékenységek közé.

I.)

ELŐZETES VIZSGÁLAT

Előzetes vizsgálatot kell lefolytatni, ha a tervezett tevékenység a környezetvédelmi hatóság döntésétől függően környezeti hatásvizsgálat köteles, továbbá ha az előzetes vizsgálatot *törvény írja elő*.

A környezethasználó **előzetes vizsgálat iránti kérelmet köteles benyújtani** a felügyelőséghez, ha olyan tevékenység megvalósítását tervezi, amely a 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet

- a) 3. számú mellékletében szerepel, vagy
- b) 2. és 3. számú mellékletében egyaránt szerepel.

c) összetartozó tevékenységnek minősül és a 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet 2/A. §-ban meghatározott eljárás (más hatósági, szakhatósági eljárásban a környezeti hatások jelentőségének vizsgálata) lefolytatására nem került sor.

Az előzetes vizsgálatra vonatkozó kérelemhez csatolni kell a 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet 4. számú melléklete szerinti tartalommal elkészített előzetes vizsgálati dokumentációt.

A kérelmet a melléklettel együtt a felügyelőségnek **nyolc nyomtatott példányban és egy példányban elektronikus adathordozón bekell benyújtani.**

A kérelem egyes részeit a tartalmi követelményeknek megfelelő részszerkezeteken – a környezetvédelmi, természetvédelmi, vízgazdálkodási és tájvédelmi szakértői tevékenységről szóló jogszabály alapján – **szakértői jogosultsággal rendelkező szakértő készíti el.**

A Felügyelés az előzetes vizsgálatot lezáró határozatában

a) **megállapítja** az előzetes vizsgálat eredményének és az 5. számú melléklet figyelembevételével, hogy a tervezett tevékenység megvalósításából **származhatnak-e jelentős környezeti hatások**, valamint

aa) **jelentős környezeti hatás feltételezése esetén megállapítja** a 6. számú melléklet figyelembevételével **a környezeti hatástanulmány**, és ha a tevékenység 2. számú melléklet hatálya alá is tartozik, a 8. számú melléklet szerint **az egységes környezethasználati engedély iránti kérelem tartalmi követelményeit**,

ab) **ha nem feltételezhető jelentős környezeti hatás, és a tevékenység a 2. számú melléklet hatálya alá is tartozik**, a 8. számú melléklet figyelembevételével **az egységes környezethasználati engedély iránti kérelem tartalmi követelményeit**,

ac) **ha nem feltételezhető jelentős környezeti hatás, és a tevékenység a 2. számú melléklet hatálya alá sem tartozik, tájékoztatást ad arról**, hogy a tevékenység mely, a Kvt. 66. § (1) bekezdés d) pontja szerinti **egyéb engedélyek birtokában kezdhető meg**;

b) ha az előzetes vizsgálati dokumentáció **változatokat tartalmazott, megjelöli azon változatot vagy változatokat**, amelyekkel kapcsolatosan a létesítést megfelelő körülmények között lehetségesnek tartja;

c) amennyiben az előzetes vizsgálat során **a tevékenység engedélyezését kizáró ok merült fel**,

ca) **ennek tényét rögzíti és** – a cb) alpontban foglaltak kivételével – **megállapítja**, hogy az adott tevékenység kérelem szerinti megvalósítására **engedély nem adható**,

cb) **ha a tervezett tevékenység a településrendezési eszközökkel nincs összhangban**, azonban az összhang legkésőbb a tervezett tevékenységhez szükséges létesítési, építési engedély iránti kérelem benyújtásáig **megteremthető**, ezt a lehetőséget **rögzíti, és előírja**, hogy a kizáró okot a létesítési, építési engedély kiadására **jogosult hatóság döntéséig meg kell szüntetni**;

d) **ha valamely Natura 2000 területre jelentős környezeti hatás várható**, a környezeti hatástanulmány tartalmi követelményeit az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló jogszabályban **a hatásbecslési dokumentáció tartalmát meghatározó előírások figyelembevételével írja elő.**

II.)

ELŐZETES KONZULTÁCIÓ

A **környezethasználó** előzetes konzultációt **kezdeményezhet** a felügyelőségnél, ha olyan tevékenység megvalósítását tervezi, amely a 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet

a) az 1. számú mellékletében szerepel,

b) az 1. és 2. számú mellékletében egyaránt szerepel, vagy

c) a 2. számú mellékletében szerepel, azonban nem tartozik a 3. számú mellékletben felsorolt tevékenységek közé.

Az előzetes konzultáció célja, hogy a környezeti hatástanulmány, illetve az egységes környezethasználati engedély iránti kérelem tartalmi követelményeiről a felügyelés véleményét, a 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet 12. számú mellékletében meghatározott közigazgatási szervek és a nyilvánosság észrevételét adjon.

Az előzetes konzultációra irányuló kezdeményezéshez csatolni kell a 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet 4. számú melléklete szerinti tartalmi követelményeknek megfelelő dokumentációt (a továbbiakban a kezdeményezés és a dokumentáció együtt: kérelem). A konzultációs kérelmet a felügyelőségnek **nyolc nyomtatott példányban és elektronikus adathordozón is be kell nyújtani.**

A kérelem egyes részeit a tartalmi követelményeknek megfelelő részszerkezeteken – a környezetvédelmi, természetvédelmi, vízgazdálkodási és tájvédelmi szakértői tevékenységről szóló jogszabály alapján – **szakértői jogosultsággal rendelkező szakértő is elkészítheti.**

A felügyelőség az előzetes konzultáció keretében

- a) a kizárólag az 1. számú mellékletbe tartozó tevékenység esetén **véleményt ad a környezeti hatástanulmány tartalmi követelményeiről a 6. számú melléklet**figyelembevételével;
- b) a kizárólag a 2. számú mellékletben szereplő tevékenység esetén **véleményt ad az egységes környezethasználati engedély iránti kérelem tartalmi követelményeiről a 8. számú melléklet** figyelembevételével;
- c) az 1. és a 2. számú mellékletben egyaránt szereplő tevékenység esetén **véleményt ad a 6. számú melléklet**figyelembevételével **a környezeti hatástanulmánya**8. számú melléklet figyelembevételével **az egységes környezethasználati engedély iránti kérelem tartalmi követelményeiről**;
- d) ha a konzultációs kérelem változatokat tartalmazott, **megnevezi azt vagy azokat a változatokat**, amellyel kapcsolatosan – megfelelő körülmények között – a létesítést lehetségesnek tartja;
- e) ha a tevékenység környezetvédelmi engedélyezését vagy egységes környezethasználati engedélyezését **kizáró ok áll fenn, véleményében ennek tényét rögzíti, és erre felhívja a környezethasználó figyelmét**;
- f) ha valamely Natura 2000 területre jelentős környezeti hatás várható, az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló jogszabályban a hatásbecslési dokumentáció tartalmára vonatkozó előírások **figyelembevételével ad véleményt** a környezeti hatástanulmány, illetve az egységes környezethasználati engedély iránti kérelem tartalmi követelményeiről.

Az előzetes vizsgálati dokumentáció és a konzultációs kérelem tartalma a 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet 4. számú melléklete szerint

1. Az 1. vagy a 3. mellékletébe tartozó tevékenységek esetén

- a) a tervezett tevékenység célja;
- b) a tervezett tevékenység, továbbá ha vannak más ésszerű telepítési, technológiai vagy egyéb változatai (a továbbiakban együtt: számításba vett változatok), akkor azok alapadatai:
 - ba) a tevékenység volumene,
 - bb) a telepítés és a működés vagy használat megkezdésének várható időpontja és időtartama, a kapacitáskihasználás tervezett időbeli megoszlása,
 - bc) a tevékenység helye és területigénye, az igénybe veendő terület használatának jelenlegi és a településrendezési eszközökben rögzített módja,
 - bd) a tevékenység megvalósításához szükséges létesítmények, valamint az azokhoz kapcsolódó létesítmények felsorolása és helye,
 - be) a tervezett technológia, vagy ahol nem értelmezhető, a tevékenység megvalósításának leírása, ideértve az anyagfelhasználás főbb mutatóinak megadását,
 - bf) a tevékenységhez szükséges teher- és személyszállítás nagyságrendje, szállítási igényessége, szolgáltatást nyújtó tevékenységnél a szolgáltatást igénybe vevők által keltett jármű- és személyforgalomé is,
 - bg) a már tervbe vett környezetvédelmi létesítmények és intézkedések,
 - bh) a tevékenység telepítéséhez, megvalósításához és felhagyásához szükséges kapcsolódó műveletek:

a telepítés miatt megnyitott bányauzem, célkitermelőhely vagy lerakóhely létesítése és üzemeltetése, a telepítéshez szükséges tereprendezés vagy mederkostrás,
a telepítéshez és a megvalósításhoz szükséges szállítás, raktározás, tárolás, vízrendezés,
a megvalósítás során keletkező hulladék- és szennyvízkezelés,
az energia- és vízellátás, ha az saját energiaellátó-rendszerrel vagy vízkivétellel történik,
egyéb - a bd)-bg)pontokban nem szereplő - kapcsolódó művelet;

- bi) Magyarországon új, külföldön már alkalmazott technológia bevezetése esetében külföldi referencia,
- bj) a ba)-bi)pont szerinti adatok bizonytalansága, rendelkezésre állása, megadva azt, hogy a tervezés mely későbbi szakaszában és milyen információk ismeretében lehet azokat pontosítani,
- bk) a telepítési hely lehatárolása térképen, megjelölve a telepítési hely szomszédságában meglévő vagy - a településrendezési tervekben szereplő - tervezett terület-felhasználási módokat,
- bl) a tevékenység megvalósítása szükségessé teszi-e területrendezési tervek vagy a településrendezési eszközök módosítását,
- bm) nyilatkozat arról, hogy a tevékenység megkezdését követően sor kerül-e összetartozó tevékenységnek minősülő új tevékenység megvalósítására, és a tevékenység a telepítési helyen vagy a szomszédos ingatlanon folytatott vagy tervezett azonos jellegű más tevékenységgel összeadódva eléri-e a tevékenységre az 1. vagy a 3. számú melléklet szerinti meghatározott küszöbértéket;
- c) a számításba vett változatok összefüggése olyan korábbi, különösen terület- vagy településfejlesztési, illetve rendezési tervekkel, infrastruktúra-fejlesztési döntésekkel és természeti erőforrás felhasználási vagy védelmi koncepciókkal, amelyek befolyásolták a telepítési hely és a megvalósítási mód kiválasztását;

d) nyomvonalas létesítménynél a tervezett nyomvonal továbbvezetésének és távlati kiépítésének ismertetése, és a továbbvezetés tervezése során figyelembe vett környezeti szempontok, feltárt környezeti hatások összegzése;

e) a b) pontban számításba vett változatok környezetterhelése és környezet-igénybevétele (a továbbiakban együtt: hatótényezők) várható mértékének előzetes becslése a tevékenység szakaszaiként [6. § (2) bekezdés] elkülönítve, az esetlegesen környezetterhelést okozó balesetek vagy meghibásodások előfordulási lehetőségeire figyelemmel;

f) a környezetre várhatóan gyakorolt hatások előzetes becslése, különösen

fa) a hatótényezők milyen jellegű hatásfolyamatokat indíthatnak el, új telepítésnél annak becslése is, hogy a terület állapota és funkciói miként változhatnak meg a telepítés következtében,

fb) a hatásfolyamatok milyen területekre terjedhetnek ki; e területeket térképen is körül kell határolni,

fc) az fb) pont szerinti területről rendelkezésre álló környezeti állapot, területhasználati és demográfiai adatok, valamint a hatásfolyamatok jellegének ismeretében milyen és mennyire jelentős környezeti állapotváltozások (hatások) léphetnek fel,

fd) a Natura 2000 területet érintő hatások, a terület kijelölésének alapjául szolgáló fajokra és élőhelytípusokra gyakorolt hatások alapján.

2. A csak a 2. mellékletbe tartozó tevékenységek esetén

a létesítmény, tevékenység telepítési helyének jellemzői,
a tervezett létesítmény, illetve tevékenység leírása, beleértve a telephelyen lévő műszakilag kapcsolódó létesítményeket,
a tervezett létesítmény, illetve tevékenység 2. melléklet szerinti besorolása,
a létesítmény tervezett termelési kapacitása,
az alkalmazandó technikák rövid ismertetése,
a létesítmény várható környezeti hatásainak leírása,
a létesítményben tervezett tevékenység hatásterületének meghatározása a szakterületi jogszabályok figyelembevételével, kiemelve az esetleges országhatáron áterjedő hatásokat,
az engedélykérő által tanulmányozott főbb alternatívák rövid leírása,
a nyilvánosság tájékoztatása érdekében esetlegesen megtett intézkedések bemutatása és a vélemények összefoglalása,
ha a létesítmény a Natura 2000 területre hatással lehet, a hatások előzetes becslése a terület kijelölésének alapjául szolgáló fajokra és élőhelytípusokra gyakorolt hatások figyelembevételével.

3. Az 1-3. mellékletbe tartozó tevékenységek dokumentációjának egyéb (közös) követelményei

az engedélykérő azonosító adatai;
minősített adatot, vagy a környezethasználó szerint üzleti titkot képező adatot, így megjelölve, elkülönítve kell ismertetni a dokumentációban és a nyilvánosságra hozandó részben ezeket az adatokat olyan információkkal kell helyettesíteni, amelyek a tevékenység megítélését lehetővé teszik;
ha a tevékenység során alkalmazandó technológia, felhasználandó anyagok és előállítandó termék környezetvédelmi minősítése korábban már megtörtént, a vonatkozó minősítési okiratot (okiratokat) csatolni kell;
országhatáron áterjedő környezeti hatás bekövetkezésének lehetősége;

III.)

KÖRNYEZETI HATÁSVIZSGÁLATI ELJÁRÁS

A környezetre jelentős, illetve várhatóan jelentős mértékben hatást gyakorló tevékenység megkezdése előtt környezeti hatásvizsgálatot kell végezni.

A környezeti hatásvizsgálati eljárás a környezeti hatásvizsgálatra kötelezett tevékenységnek

a) a környezeti elemekre (földre, levegőre, vízre, élővilágra, épített környezetre, ez utóbbi részeként a műemlékekre, műemléki területekre és régészeti örökségre is),

b) a környezeti elemek rendszereire, folyamataira, szerkezetére, különösen a tájra, településre, éghajlatra, természeti (ökológiai) rendszerre való hatásainak, továbbá

c) az előbbi hatások következtében az érintett népesség egészségi állapotában, valamint társadalmi, gazdasági helyzetében – különösen életminőségében, területhasználati feltételeiben – várható változásoknak az egyes esetek sajátosságainak figyelembevételével történő meghatározására, valamint a tevékenység ennek alapján történő engedélyezhetőségére terjed ki.

A tevékenységnek a fenti a)-c) pontok szerinti hatásai meghatározását a tevékenység egyes szakaszai – telepítés, megvalósítás, felhagyás – szerint megkülönböztetve kell elvégezni.

A környezeti hatásvizsgálati eljárásra irányuló kérelmet és környezeti hatástanulmányt **nyolc nyomtatott példányban és egy példányban elektronikus adathordozón kell benyújtani.**

A környezeti hatástanulmány egyes részeit a tartalmi követelményeknek megfelelő részszakterületeken – a környezetvédelmi, természetvédelmi és tájvédelmi szakértői tevékenységről szóló jogszabály alapján – **szakértői jogosultsággal rendelkező szakértő készíti el.**

A környezeti hatástanulmány általános tartalmi követelményeit a 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet 6. számú melléklete tartalmazza, emellett *az előzetes vizsgálatot lezáró felügyelőségi határozat vagy az előzetes konzultációt lezáró felügyelőségi vélemény* figyelembevételével kell elkészíteni azt.

A hatásterület kiterjedését a 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet 7. számú mellékletében foglaltaknak megfelelően kell meghatározni.

***A környezeti hatástanulmány általános tartalmi követelményei
a 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet 6. számú melléklete szerint***

A helyszíni vizsgálatokkal alátámasztott környezeti hatástanulmánynak – az előzetes vizsgálatban elfogadott vagy az előzetes konzultációban lehetségesnek tartott változatra (változatokra) a felügyelőség által meghatározott mélységben és részletezettségben – a következőket kell tartalmaznia:

1. Az előzmények összefoglalása, különösen

- a) a felügyelőség és a szakhatóságok állásfoglalásai, a nyilvánosság észrevételei az előzetes vizsgálatban, vagy a felügyelőség véleménye és a közigazgatási szervek, valamint a nyilvánosság észrevételei az előzetes konzultációban;
- b) a környezeti hatástanulmány kidolgozásának menete;
- c) a környezethasználó által korábban számba vett fő változatok és azoknak a fő okoknak a megjelölése, amelyek e korábbi változatok közüli választását – figyelembe véve a környezeti hatásokat – indokolták.

2. A tervezett tevékenység – ideértve a kapcsolódó műveleteket és létesítményeket is – számba vett változatainak részletes leírása, különösen

- a) az előzetes vizsgálati vagy az előzetes konzultációhoz benyújtott dokumentáció szerinti alapadatok [4. melléklet 1. b) pontja] részletezése, megjelölve azt, ha az ott leírtakhoz képest változás történt;
- b) az egyes hatótényezők részletezése
 - ba) a hatótényező jellege, nagysága, időbeli változása, térbeli kiterjedése,
 - bb) a hatótényező a tevékenység mely szakaszában jelenik meg, s az adott szakaszon belül a tevékenység mely részéhez rendelhető hozzá, mely környezeti elemeket érinti;
- c) az esetlegesen környezetterhelést okozó balesetek, meghibásodások lehetőségei, az ebből származó hatótényezők.

3. A hatásfolyamatok és a hatásterületek leírása

- a) A hatótényezők kiváltotta hatásfolyamatokat környezeti elemenként külön-külön és környezeti rendszerként összességükben is elemezni kell. Fel kell tární a közvetetten érvényesülő hatásfolyamatokat is.
- b) A hatásterületek kiterjedését a 7. mellékletében foglaltaknak megfelelően kell meghatározni, és térképen is be kell mutatni.
- c) A hatásterületnek a tevékenység megvalósítása nélkül fennálló környezeti állapotát is le kell írni. A leírásnak
 - ca) csak azokra a tényezőkre kell kiterjednie, amelyek ismeretére a tevékenység miatt várható változásokkal való összevetésnél szükség van;
 - cb) a környezeti állapot - a tevékenység megvalósításától független - várható változását is tartalmazni kell, amennyiben a rendelkezésre álló adatok ezt lehetővé teszik;
 - cc) új telepítés esetén tartalmaznia kell
 - a telepítés helyeként kiválasztott terület jelenlegi állapotának ismertetését, különösen a természeti és épített környezet értékei, a tájkép és a tájhasználat bemutatását,
 - a terület környezet-, természet- és tájvédelmi funkcióinak elemzését.

4. A várható környezeti hatások becslése és értékelése

- a) a bekövetkező környezeti állapotváltozások jellemzése az érintett környezeti elemek és rendszerek szerint, különösen az alábbi tényezők figyelembevételével:
 - aa) a hatás erőssége, tartóssága, visszafordíthatósága, térbeli kiterjedése és időbeli eloszlása, kedvező vagy

kedvezőtlen mivolta,

ab) a hatás hozzáadódhat-e más tevékenységek hatásaihoz,

ac) az érintett környezeti elem vagy rendszer védeltsége, környezet-, természet- vagy tájvédelmi funkcióinak megváltozása,

ad) a településkarakter (településkép, településszerkezet) megváltozása,

ae) tájkép, tájhasználat, tájszerkezet megváltozása,

af) a veszélyeztetett vagy várhatóan károsodó, megsemmisülő természeti és épített környezet értékeinek ritkasága, pótolhatósága,

ag) a veszélyeztetett vagy várhatóan károsodó, megsemmisülő természeti erőforrások pótolhatósága,

ah) a környezetkárosodás elkerülésének, mérséklésének lehetőségei;

b) ha a környezetállapot változása a lakosság egészségi állapotának kedvezőtlen megváltozását okozhatja, akkor a környezet-egészségügyi hatások ismertetésekor meg kell adni különösen

ba) a hatásterületen élő lakosság számát, korösszetételét, mortalitási és morbiditási adataik értékelését, a hatásokra érzékeny csoportjait,

bb) a lakosságot érő környezetterhelés becslését alapul véve az érintettek egészségi állapotára gyakorolt rövid és hosszú távú hatások ismertetését,

bc) amennyire számszerűsíthető, az egészségi kockázat mértékét,

bd) az egészségkárosodás elkerülésének, mérséklésének, az egészségi kockázat elfogadható mértékűre való csökkentésének lehetőségeit;

c) a környezet állapotának változása miatt várható közvetlen gazdasági és társadalmi következmények becslése, amennyiben lehetséges, különösen:

ca) a bekövetkező károk és felmerülő költségek,

cb) a hatásterületek használatának és használhatóságának megváltozása, és az ennek következtében esetleg beálló életminőség és életmódbeli változások.

5. Ha a 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet 12-15. § szerinti eljárás megindult, akkor külön fejezetben összefüggően kell ismertetni az országhatáron áttérjedő környezeti hatások vizsgálatát, különösen

a) a hatásviselő fél és nyilvánossága által adott észrevételek figyelembevételének módját;

b) az országhatáron túli hatásokat kiváltó hatótényezőket, illetve eseményeket;

c) az országhatáron áttérjedő hatásfolyamatokat;

d) e hatásfolyamatokra érzékeny hatásviselőket, a hatásviselő fél által közölt adatokat is alapul véve, valamint azok várható állapotváltozásait;

e) az országhatáron túli hatásterületek lehatárolását;

f) az országhatáron túli hatásokat megelőző vagy elfogadható mértékűre csökkentő intézkedéseket, nyomon követésükhöz, ellenőrzésükhöz szükséges utólagos méréseket és megfigyeléseket;

g) a felhasznált adatok forrását és a vizsgálati módokat.

6. Környezetvédelmi intézkedések

a) a lehetséges igénybevettséget, szennyezettséget és károsítást megelőző, csökkentő, kompenzáló, illetve elhárító intézkedések meghatározása;

b) a környezetet érő hatások mérésének, elemzésének módja a tevékenység folytatása során;

c) az utóellenőrzés módja a tevékenység felhagyását követően.

7. Egyéb adatok

a) a környezeti hatástanulmány összeállításához felhasznált adatok forrása, az alkalmazott módszerek, azok korlátai és alkalmazási körülményei, az előrejelzések érvényességi határai (valószínűsége), a tanulmány összeállításához szükséges információkkal kapcsolatban felmerült nehézségek, bizonytalanságok;

b) a felhasznált tanulmányok listája, a tanulmányokhoz való hozzáférés módja;

c) azoknak az adatoknak a megjelölése, amelyek törvény értelmében állam- vagy szolgálati titoknak minősülnek, vagy a környezethasználó szerint üzleti titkot képeznek;

d) annak jelzése, hogy a környezeti hatástanulmány mely részeire vonatkoznak a szellemi alkotás védelméhez fűződő jogok.

8. Közérthető összefoglaló

a) a tevékenység lényegének ismertetése;

b) a hatásfolyamatok és a hatásterületek bemutatása;

c) a környezeti hatások becslése, értékelése;

d) a környezeti állapotváltozások által érintett emberek egészségi állapotában, életminőségében és életmódjában várható változások;

e) a környezet és az emberi egészség védelmére foganatosítandó intézkedések.

**A hatásterület meghatározása a környezeti hatástanulmány készítésekor
a 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet 7. számú melléklete szerint**

I. Hatásterület típusok

1. *A közvetlen hatások területei:* az egyes hatótényezőkhöz hozzárendelhető területek, amelyek lehetnek
 - a) a földre, vízbe, levegőbe való egyes anyag- vagy energia-kibocsátások terjedési területei az érintett környezeti elemekben, valamint
 - b) a föld, víz, élővilág, épített környezet közvetlen igénybevételének területei.
2. *A közvetett hatások területei:* a közvetlen hatások területein bekövetkező környezeti állapotváltozások miatt továbbterjedő hatásfolyamatok terjedési területe azon környezeti elemek és rendszerek szerint, amelyeket valamely, hatásfolyamat érint.
3. *A teljes hatásterület:* a közvetlen és közvetett hatások területeinek együttese.

II. A hatásterület meghatározásának szempontjai

1. A közvetlen hatások területeinek meghatározásához meg kell adni az érintett környezeti elemek szerint is
 - a) a kibocsátások terjedési területeinek becslését a kibocsátás jellegének, a feltételezhető terjedési viszonyoknak és az érintett környezeti elem közvetítőképességének figyelembevételével, valamint
 - b) a környezet közvetlen igénybevételének területeit a telepítési hely változatok és a tervezési adatok szerint.
2. A közvetlen hatások területei azok ahol
 - a) a kibocsátás még észlelhető és feltehetően változást okoz az érintett környezeti elem állapotában,
 - b) a környezet közvetlen igénybevételét tervezik.E területek közül meg kell nevezni azokat, ahonnan a kibocsátás vagy igénybevétel által kiváltott hatásfolyamat más környezeti elemek keresztül feltételezhetően továbbterjedhet.
3. A közvetlen hatások területeit hatótényezőnként és a tevékenység szakaszainak [6. § (2) bekezdés] megfelelően, valamint az esetleges meghibásodás vagy baleset hatásterülete szerint is meg kell adni.
4. A közvetett hatások területeinek nagyságát becsléssel, a környezet állapotának már ismert adatai és a feltételezett hatásfolyamatokról való korábbi tapasztalatok és a tudományos ismeretek alapján, az érintett környezeti elem vagy rendszer közvetítőképességének és érzékenységének figyelembevételével kell megadni.
5. A teljes hatásterület meghatározásakor azokat a területeket kell figyelembe venni, ahol a lefolytatott vizsgálatok és előrejelzések alapján valamely környezeti elemekben és rendszerben, közvetve vagy közvetlenül (negatív vagy pozitív) állapotváltozás várható, megjelölve, hogy
 - a) a hatásterület egyes részei mely környezeti elemre és rendszerre és a tevékenység mely szakaszára vonatkoznak,
 - b) e részeken belül hogyan változik a hatás erőssége és időtartama,
 - c) mely területeken összegeződnek különféle hatások.

IV.)

AZ EGYSÉGES KÖRNYEZETHASZNÁLATI ENGEDÉLYEZÉSI ELJÁRÁS

A Felügyelőség az egységes környezethasználati engedélyezési eljárást **új tevékenység esetén a környezethasználó** – az előzetes vizsgálat végén kiadott határozat vagy előzetes konzultáció végén adott vélemény vagy a környezeti hatásvizsgálati eljárást lezáró végzés szerint, valamint a 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet 8. számú melléklete figyelembevételével elkészített – kérelmére indítja meg.

A kérelem egyes részeit a 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet 8. számú mellékletében meghatározott tartalmi követelményeknek megfelelő részszakterületeken – a környezetvédelmi, természetvédelmi, vízgazdálkodási és tájvédelmi szakértői tevékenységről szóló jogszabály alapján – **szakértői jogosultsággal rendelkező szakértő készíti el.**

A kérelmet **nyolc nyomtatott példányban és egy példányban elektronikus adathordozón kell benyújtani.**

**Az egységes környezethasználati engedély iránti kérelem tartalmi követelményei
a 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet 8. számú melléklete szerint**

A)

Az engedély iránti kérelemnek mindenképpen tartalmaznia kell az alábbiak részletes ismertetését:

- a) az engedélykérő azonosító adatai (KÜJ számmal),
- b) a létesítmény, tevékenység telepítési helyének jellemzői (KTJ számmal és létesítmény azonosító számmal),
- c) a létesítmény által igénybe vett terület helyszínrajza a szennyező források bejelölésével, egységes országos vetületi rendszer (EOV) koordináták feltüntetésével,
- d) a létesítmény, illetve az ott folytatott tevékenység és annak jellemző termelési kapacitása, beleértve a

- telephelyen lévő műszakilag kapcsolódó létesítményeket,
- e) az alkalmazott elérhető legjobb technika ismertetése,
- f) a létesítményben, illetve technológiában felhasznált, valamint az ott előállított anyagok, illetve energia jellemzői és mennyiségi adatai,
- g) a létesítmény szennyező forrásai,
- h) a létesítményből származó kibocsátások minőségi és mennyiségi jellemzői, valamint várható környezeti hatásai a környezeti elemek összességére vonatkozóan,
- i) a létesítményben folytatott tevékenység hatásterületének meghatározása a szakterületi jogszabályok figyelembevételével, kiemelve az esetleges országhatáron áterjedő hatásokat,
- j) a létesítményből származó kibocsátás megelőzésére, vagy amennyiben a megelőzés nem lehetséges, a kibocsátás csökkentésére szolgáló technológiai eljárások és egyéb műszaki megoldások, valamint ezeknek a mindenkori elérhető legjobb technika való megfelelése,
- k) szükség esetén a hulladék keletkezésének megelőzésére, a keletkezett hulladék hasznosítására, valamint a nem hasznosítható hulladék környezetszennyezést, illetve -károsítást kizáró módon történő ártalmatlanítására szolgáló megoldás,
- l) minden olyan intézkedést, amely az energiahatékonyságot, a biztonságot, a szennyezések megelőzését, illetve csökkentését szolgálják, különös tekintettel a 17. §-ban meghatározott követelmények teljesülésére,
- m) a létesítményből származó kibocsátások mérésére (monitoring), folyamatos ellenőrzésére szolgáló módszerek, intézkedések,
- n) az engedélykérő által tanulmányozott főbb alternatívák rövid leírása,
- o) biztosítékadási és céltartalék képzéssel kapcsolatos, külön jogszabályban meghatározott adatokat.

B)

Azon létesítmények esetében, amelyekre nem vonatkozik az 1999. évi LXXIV. törvény, mellékelniük kell az üzembiztonságra vonatkozó és havária esetén megteendő intézkedések bemutatását.

C)

A 20. § (3) bekezdés esetében a külön jogszabályokban meghatározott engedélyek iránti kérelem tartalmi követelményeit.

V.)

A KÖRNYEZETI HATÁSVIZSGÁLATI ELJÁRÁS ÉS AZ EGYSÉGES KÖRNYEZETHASZNÁLATI ENGEDÉLYEZÉSI ELJÁRÁS ÖSSZEVONÁSÁNAK SZABÁLYAI

Az összevont eljárás a környezethasználó – *az előzetes vizsgálatban kiadott határozat vagy az előzetes konzultációban adott vélemény szerint*, illetve a 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet 6-8. számú melléklete figyelembevételével *elkészített* – kérelmének a felügyelőséghez való benyújtásával indul.

A kérelmet és annak mellékleteit **nyolc nyomtatott példányban és egy példányban elektronikusan adathordozón kell benyújtani.**

A kérelmet úgy kell összeállítani, hogy felesleges ismétlések ne szerepeljenek benne.

A kérelem és mellékletei nyilvánosságra hozható közérdekű adatok.

VI.)

A KÖRNYEZETI HATÁSVIZSGÁLATI ELJÁRÁS ÉS AZ EGYSÉGES KÖRNYEZETHASZNÁLATI ENGEDÉLYEZÉSI ELJÁRÁS ÖSSZEKAPCSOLÁSÁNAK SZABÁLYAI

Az összekapcsolt eljárás **két szakaszból áll.**

Az összekapcsolt eljárás **első szakasza a környezethasználó – az előzetes vizsgálatban kiadott határozat szerint** és a 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet 6. és 7. számú melléklete figyelembevételével *elkészített* – kérelmének a felügyelőséghez a 7. § (2) bekezdésében meghatározottak szerint történő benyújtásával indul. Az összekapcsolt eljárás első szakaszát a *környezeti hatásvizsgálati eljárás szabályai* (314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet 8-15. §-ok) szerint kell folytatni.

Ha a felügyelőség az első szakaszban nem utasítja el a kérelmet, a rendelkezésre álló információkat figyelembe véve **végzésben állapítja meg**, hogy a környezeti hatásvizsgálat során a tevékenység megvalósítását kizáró ok nem merült fel, továbbá melyek az egységes környezethasználati engedélyben a környezeti hatásvizsgálat alapján érvényesítendő feltételek, és szükség esetén, az eljárás második szakaszához benyújtandó dokumentációtartalmára és példányszámra vonatkozó rendelkezéseket.

Az összekapcsolt eljárás **második szakasza az első szakasz lezáró végzés szerint** és a 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet 8. számú melléklete figyelembevételével *elkészített* dokumentáció a felügyelőséghez a 18. §-ban meghatározottak szerint történő benyújtásával indul.

Ha a környezethasználó az első szakaszt lezáró végzés jogerőre emelkedésétől számított hat hónapon belül nem nyújtja be a végzésben előírt, az eljárás második szakaszának megindításához szükséges dokumentációt, ezt **ügy kell tekinteni, hogy a környezethasználó a kérelmét visszavonta**. A környezethasználó kérelmére a felügyelőség indokolt esetben engedélyezheti, hogy az eljárás második szakaszának megindításához szükséges dokumentációt a környezethasználó az első szakaszt lezáró végzés jogerőre emelkedésétől számított 12 hónapon belül nyújtsa be.

VII.) A KÖRNYEZETVÉDELMI FELÜLVIZSGÁLAT

Az egyes tevékenységek környezetre gyakorolt hatásának feltárására és megismerésére, valamint a környezetvédelmi követelményeknek való megfelelés ellenőrzésére környezetvédelmi felülvizsgálatot (a továbbiakban: felülvizsgálat) kell végeznie környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Kvtv.) 73. § (1) bekezdése értelmében.

A környezetvédelmi hatóság az érintett tevékenysége környezetre gyakorolt hatásának feltárása érdekében – teljes körű vagy részleges – **felülvizsgálatra kötelezheti** a 73. § (1) bekezdésében meghatározott esetben, továbbá **kötelezi**, ha környezetveszélyeztetést, illetve környezetszennyezést észlel.

A környezetvédelmi hatóság az érintett tevékenysége környezetre gyakorolt hatásának feltárása érdekében – teljes körű vagy részleges – **felülvizsgálatra kötelezi akkor is**, ha

- a) környezetkárosítást észlel;
- b) kiemelten védett, védett, illetőleg védőterületen (nemzeti park, tájvédelmi körzet, természetvédelmi terület, természeti emlék, valamint ezek védőövezetei, vízminőség-védelmi terület, hidrogeológiai védőterület, valamint az ivó-, ásvány- és gyógyvízkivételek védőterületei), környezetet veszélyeztető, szennyező vagy károsító tevékenységet észlel;
- c) a 67. § (1) bekezdésében meghatározott esetekben nem kérelmezett előzetes vizsgálatot, továbbá a környezeti hatásvizsgálat vagy az egységes környezethasználati engedélyezés hatálya alá tartozó tevékenységet környezetvédelmi engedély vagy egységes környezethasználati engedély nélkül kezdett meg vagy folytat;
- d) a külön jogszabályban meghatározott feltételek fennállnak.

Ha a környezetvédelmi hatóság a környezetvédelmi felülvizsgálat alatt környezetveszélyeztetést vagy környezetkárosítást észlel, akkor az azt okozó feltárt tevékenységet a hatásterületen **teljeskörűen vagy részlegesen korlátozhatja**, illetőleg **felfüggesztheti**.

A teljes körű felülvizsgálatnak ki kell terjednie

- a) az alkalmazott technológiák ismertetésére, a berendezések műszaki állapotának, korszerűségének bemutatására;
- b) a tevékenységgel járó környezethasználat adatokkal alátámasztott bemutatására;
- c) a tevékenységhez közvetlenül kapcsolódó műveletekre, különösen az anyagforgalomra, a be- és kiszállításra, a hulladék- és szennyvízkezelésre;
- d) az esetleg bekövetkező meghibásodásból vagy környezeti katasztrófa miatt feltételezhetően a környezetbe kerülő szennyező anyagok és energia meghatározására;
- e) a környezetveszélyeztetés megelőzése, a környezetkárosodás elhárítása érdekében tett és tervezett intézkedések bemutatására;
- f) a tevékenység felhagyása után teendő intézkedésekre.
- g) a tevékenység környezeti hatásainak becslésére és értékelésére.

A felülvizsgálat során a környezetszennyezés megszüntetésének – s ha ez nem lehetséges – a környezet-igénybevétel és -szennyezés mérséklésének lehetőségeit és feltételeit meg kell határozni.

A részleges felülvizsgálatnak a fentiekben írt feltételek közül a környezetvédelmi hatóság által megjelöltekre kell kiterjednie.

Az érdekelt felelősséggel tartozik a felülvizsgálat hitelességéért, illetőleg a közölt adatok valódiságáért. A környezetvédelmi hatóság, *ha ellenőrzése során a felülvizsgálat eredményének hibás voltáról, illetve tartalmának részbeni vagy teljes valótlanságáról győződik meg*, az érdekelt költségén **új felülvizsgálatot végeztet** (megismételt felülvizsgálat).

VIII.)
A KÖRNYEZETVÉDELMI TELJESÍTMÉNYÉRTÉKELÉS

Az érdekelt a Kvtv. 73-76. §-ok megfelelő alkalmazásával **saját környezetvédelmi teljesítménye értékelésére** (tevékenysége átvilágítására), **tevékenysége környezetre gyakorolt hatásának megismerésére** felmérést végezhet (végeztethet) és – kérelmére – **azt a környezetvédelmi hatóság** – egyszerűsített határozatban – **jóváhagyja**.

Ha az érdekelt környezetvédelmi engedélyhez, illetve egységes környezethasználati engedélyhez kötött tevékenységét ilyen engedély nélkül kezdte meg, **a fenti értékelés céljából felmérést végezhet**. Az érdekelt kérelmére **a környezetvédelmi hatóság működési engedélyt ad**.

A felülvizsgálat és a teljesítményértékelés közös szabályai

A felülvizsgálat eredménye alapján a környezetvédelmi hatóság

- a) engedélyezi a tevékenység folytatását (a továbbiakban: működési engedély);
- b) az engedély megadásával egyidejűleg a szükséges környezetvédelmi intézkedések megtételére kötelezi az érdekeltet, ideértve a kormányrendeletben meghatározott biztosítékadási, illetve környezetvédelmi biztosítási kötelezettségeket is;
- c) korlátozza, felfüggeszti vagy megtiltja a tevékenység folytatását, illetőleg az erre hatáskörrel rendelkező szervnél azt kezdeményezi.

Korlátozó vagy felfüggesztő döntés esetén a környezetvédelmi hatóság **meghatározza a tevékenység folytatásának környezetvédelmi feltételeit**.

2.melléklet Jogsabályok

A magyar jogsabályok a „COMPLEX Hatályos Jogsabályok Gyűjtemény”-ben található, amely ingyenes, megbízható jogsabály szolgáltatás (<http://net.jogtar.hu/>). A szolgáltatás előnye az, hogy a honlapon a jogsabályok jelenleg érvényes változatát közlik, amely a jogsabály minden módosítását tartalmazza. Ezen kívül akkor, ha már tudják, hogy a jogsabály valamilyen jövőbeli időpontban változni fog, a várható új állapotot is megtekinthetjük. Példaképpen a környezeti hatásvizsgálatról és a stratégiai környezet vizsgálatáról szóló jogsabály esetén megadtuk azokat a webcímekeket, amelyekre klikkelve a jogsabályok jelenlegi és jövőbeli változata letölthető. A többi jogsabály esetén javasoljuk a honlapon található kereső-rendszer használatát. A kereséshez elég megadni a kereső rendszer megfelelő mezőiben a jogsabály számát, kiadásának évét és típusát (pl. 219, 2004, korm.rend.).

Víz Keretirányelv

EU Víz Keretirányelve

2000/60/EK (2000. október 23.) irányelv a vízvédelmi politika terén a közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról

Víz Keretirányelv előírásai a magyar jogsabályokban

az EU Víz Keretirányelvnek előírásait három magyar rendelet tartalmazza

219/2004.(VII.21.) Korm. rendelet a felszín alatti vizek védelméről

220/2004.(VII.21.) Korm.rendelet a felszíni vizek minőségének szabályairól,

221/2004.(VII.21.).Korm.rendelet a vízgyűjtő-gazdálkodás egyes szabályairól

Környezeti Hatásvizsgálat

314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet a környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról

Jogsabály jelenlegi állapota

http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A0500314.KOR

Jogsabály állapota 2013. január 1-től

http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A0500314.KOR×hift=1

85/337/EGK (1985. június 27) irányelv az egyes köz- és magánprojektek környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálatáról (Directive on the assessment of the effects of certain public and private projects on the environment)

Stratégiai Környezeti Vizsgálat

2/2005. (I.11.) Korm.rendelet egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról

Jogsabály jelenlegi állapota

http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A0500002.KOR&celpara=#xcelparam

Jogsabály állapota 2013.január 1-től

http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A0500002.KOR&celpara=×hift=1#xcelparam

2001/42/EK (2001. június 27.) irányelv egyes tervek és programok környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálatáról (Directive on the Assessment of the effects of certain plans and programmes on the environment - SEA Strategic Environmental Assessment Directive)
Az ENSz EGB protokolljai a stratégiai környezeti vizsgálatról:

UN ECE Protokoll a Stratégiai Környezeti Vizsgálatról

UN ECE Protocol on strategic environmental assessment, Opened for signature on 21 May 2003 at the Fifth Ministerial Conference 'Environment for Europe' in Kiev, Ukraine

Élőhelyvédelem

1996. évi LIII. törvény a természet védelméről és módosításai

13/2001 (V. 9.) KöM rendelet a védett és fokozottan védett növény- és állatfajokról, a fokozottan védett barlangokról, valamint az Európai közösségben természetvédelmi szempontból jelentős növény- és állatfajokról és módosítása (23/2005. (VIII. 31.) KvVM rendelet)

275/2004. (X. 8.) kormányrendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről (Natura 2000 területek)

79/409/EGK (1979. április 2) irányelv (és módosításai) a vadon élő madarak védelméről

92/43/EGK (1992. május 21.) irányelv (és módosításai) a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről

3.melléklet Módszertani útmutatók

Módszertani útmutatók a Környezeti Hatásvizsgálathoz

Európai Közösség (2001. június): Környezeti hatásvizsgálati útmutató

http://www.kvvm.hu/cimg/documents/0424_EU_screening_guidance_jav_tva1.doc

Eredeti cím: Guidance on EIA Screening Az eredeti angol nyelvű változat az Európai Bizottság honlapján a

<http://ec.europa.eu/environment/eia/eia-guidelines/g-screening-full-text.pdf> címen található meg.

Rédey – Módi – Tamaska (2002) Környezetállapot-értékelés, Veszprémi Egyetemi Kiadó

http://ttmk.nyme.hu/fldi/Documents/Korponai%20J%C3%A1nos/k%C3%B6rnyezetallpot,%20hatastanulm%C3%A1ny/kornyezetallpot_ertekeles_VE.pdf

Commission guidance on Interpretation of project categories in the EIA Directive, 2008

http://ec.europa.eu/environment/eia/pdf/interpretation_eia.pdf

Módszertani útmutatók a Stratégiai Környezeti Vizsgálathoz

Az Európai Bizottság Útmutatója

Implementation of Directive 2001/42/EC on the Assessment of the effects of certain plans and programmes on the environment, „The European Commission Guidance” (9.16-9.17 WFD and the SEA Directive, 9.19-9.27 Habitats Directive and SEA Directive)

Hasznos segítséget nyújthatnak a gyakorlati alkalmazáshoz a következő útmutatók:

Implementing Article 10 of the SEA Directive 2001/42/EC, IMPEL Project, Final Report, 10 Dec 2002

A Practical Guide to the Strategic Environmental Assessment Directive, September 2005, Office of the Deputy Prime Minister, London, UK

Strategic Environmental Assessment and Biodiversity: Guidance for Practitioners, June 2004, Countryside Council for Wales, English Nature, Environment Agency, Royal Society for the Protection of Birds

Resolution VIII.9. on Environmental Assessment, 'Guidelines for incorporating biodiversity-related issues into environmental impact assessment legislation and/or processes and in strategic environmental assessment' adopted by the Convention on Biological Diversity (CBD), and their relevance to the Ramsar Convention, The Ramsar Convention on Wetlands, Valencia, Spain, 18-26 November 2002

SEA and Integration of the Environment into Strategic Decision-Making, Final Report to the European Commission, Volume 1: Main Report, Volume 2: Country Reports, Volume 3: Case Studies, May 2001

A Natura 2000 hatásbecslések elvégzéséhez javasolt magyar nyelvű útmutatók

Európai Bizottság Környezetvédelmi Főigazgatóság (November 2001)

A Natura 2000 területekre jelentős hatással lévő tervek és projektek hatásbecslése, Módszertani útmutató a Tanács 92/43/EEC számú, vadon élő növény- és állatfajok, valamint élőhelyek védelméről szóló irányelve 6. cikk (3) és (4) bekezdéseinek rendelkezéseire

Letöltése: http://natura.2000.hu/doc/Assessment_of_Plans_Natura_2000_magyarul-1.pdf

VKI teszthez és Natura 2000 Hatásbecsléshez javasolt két legújabb és legfontosabb, angol nyelvű útmutató

European Commission (2012) Guidance document on inland waterway transport and Natura 2000 - Sustainable inland waterway development and management in the context of the EU Birds and Habitats Directives, (Útmutató a belvízi szállításról és a Natura 2000-ről – Fenntartható szárazföldi víziút fejlesztés és kezelés az EU Madarak és Élőhelyek Irányelve figyelembe vételével)

http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/docs/IWT_BHD_Guidelines.pdf

ICPDR-Platina (2010. július) Fenntartható Víziút Tervezés Jó Gyakorlata Kézikönyv

PLATINA (2010) Manual on Good Practices in Sustainable Waterway Planning

<http://www.naiades.info/downloads>

Egyéb fontos és hasznos segítséget tartalmazó útmutatók

WFD CIS, Exemptions to the environmental objectives under the WFD allowed for new modifications or new sustainable human development activities (WFD Article 4.7), Policy Paper

EC Guidance doc No.20. on exemptions to the environmental objectives

ICPDR, DC, ISRBC (2007) Joint Statement on Inland Navigation and Environmental Sustainability in the Danube River Basin, International Commission for the Protection of the Danube River - Danube Commission, - International Sava River Basin Commission

Módszertani útmutatók a Víz Keretirányelv és a Természetvédelmi Irányelvek (Madárvédelmi Irányelv és Élőhely-védelmi Irányelv) közötti kapcsolat figyelembe vételének elősegítéséhez

European Commission DG Environment (13 November 2009) Links between the Water Framework Directive (WFD 2000/60/EC) and Nature Directives (Birds Directive 79/409/EEC and Habitats Directive 92/43/EEC), Frequently Asked Questions

ICPDR (July 2010): Manual on Good Practices in Sustainable Waterway Planning

Módszertani útmutatók a A Natura 2000 területekre vonatkozó előírások alkalmazásához

EC (January 2007) Guidance document on Article 6(4) of the 'Habitats Directive' 92/43/EEC, Clarification of the concepts of alternative solutions, imperative reasons of overriding public interest, compensatory measures, overall coherence, opinion of the commission

EC (November 2001) Assessment of plans and projects significantly affecting Natura 2000 sites, Methodological guidance on the provisions of Article 6(3) and (4) of the Habitats Directive 92/43/EEC

EC(2000) Managing NATURA 2000 Sites, The provisions of Article 6 of the 'Habitats' Directive 92/43/EEC

Módszertani útmutatók a vizek ökológiai állapotának értékeléséhez

A magyarországi víztestek állapotának értékelésére alkalmazott módszerek a www.vizeink.hu weboldalon a vízgyűjtő-gazdálkodási tervek háttéranyagai között található útmutatókból ismerhetők meg. A legfontosabb módszertani útmutatók a következők:

- Szilágyi Ferenc, szerk. (2009.május): A felszíni vizek biológiai minőségének továbbfejlesztése Összefoglaló jelentés, „Vízgyűjtő-gazdálkodási tervek készítése” című KEOP-2.5.0. A kódszámú projekt megvalósítása a tervezési alegységekre, valamint részvízgyűjtőkre, továbbá ezek alapján az országos vízgyűjtő-gazdálkodási terv, valamint a terv környezeti vizsgálatának elkészítése (TED [2008/S 169-226955]) Háttéranyag a 2. részteljesítési jelentéshez, ÖKO Zrt. vezette Konzorcium;
- Simonffy Zoltán és szerzőtársai(2009 április): Természetes vízfolyások hidromorfológiai állapotértékelése, Befolyásoló tényezők számbavétele, A hidromorfológiai állapot minősítése, Erősen módosított állapotú víztestek kijelölése, „Vízgyűjtő-gazdálkodási tervek készítése” című KEOP-2.5.0.A kódszámú projekt megvalósítása a tervezési alegységekre, valamint részvízgyűjtőkre, továbbá ezek alapján az országos vízgyűjtő-gazdálkodási terv, valamint a terv környezeti vizsgálatának elkészítése (TED [2008/S 169-226955]), 2.6. FÜGGELÉK, Összefoglaló tanulmány, ÖKO Zrt. vezette Konzorcium.

A felszíni vizek biológiai minőségének továbbfejlesztése című jelentés összesen az alábbi jelentésekre épül (www.vizeink.hu):

- Borics G., Grigorszky I., Várbíró G., Krasznai E. (2008): Javaslat a felszíni vizek fitoplankton alapján történő minősítésére.
- Borics G., Grigorszky I., Várbíró G., Krasznai E. (2009): Javaslat az ökológiai potenciál megadására.
- Ács É., Borics G., Fehér G., Kiss K.T., Reskóné Nagy M., Stenger-Kovács Cs., Tóth A., Várbíró G. (2008): A Fitobenton élőlénycsoport zárójelentése: I. Vízfolyások; II. Tavak.
- Ács É., Borics G., Fehér G., Kiss K.T., Reskóné Nagy M., Stenger-Kovács Cs., Tóth A., Várbíró G. (2009): Javaslat az ökológiai potenciál megadására.
- Pomogyi P., Szalma E., (2008): A VKI szerinti makrofita minősítő rendszer leírása.
- Pomogyi P. (2009): Az ökológiai potenciál becslése erősen módosított víztestek esetén, makrofita alapon.

- Juhász P., Kiss, B., Kovács T., Müller Z. (2008): Vízfolyások minősítése: Makroszkópikus vízi gerinctelenek (MZB).
- Juhász P., Kiss, B., Kovács T., Müller Z. (2009): Az erősen módosított és mesterséges víztestek ökológiai potenciáljának meghatározása: Makroszkópikus vízi gerinctelenek (MZB).
- Halasi-Kovács B., Tóthmérész B. (2008): Útmutató a hazai vízfolyások halközösség alapú ökológiai minősítő rendszeréhez.
- Halasi-Kovács B., Erős T., Nagy S.A., Sallai Z. (2009): Összefoglaló jelentés a KEOP8 és KEOP5 projekt keretén belül végzett munkáról: Halak

Módszertani útmutatók a kumulatív hatások vizsgálatához

CEA WG - AXYS (February 1999): Cumulative Effects Assessment Practitioners Guide, Prepared by: Cumulative Effects Assessment Working Group – AXYS Environmental Consulting Ltd.; Prepared for: Canadian Environmental Assessment Agency

Walker – Johnston (May 1999) : Guidelines for the Assessment of Indirect and Cumulative Impacts as well as Impact Interactions, EC DG XI

Módszertani útmutatók az ökológiai hasznok és károk becsléséhez

Marjainé Dr. Szerényi Zsuzsanna, szerk. (2005) A természetvédelemben alkalmazható közgazdasági értékelési módszerek, A Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium Természetvédelmi Hivatalának Tanulmánykötete

EFTEC-Environmental Futures Limited (2006) Valuing Our Natural Environment, Final Report NR0103, For Department for Environment, Food and Rural Affairs

Defra (2007) An introductory guide to valuing ecosystem services, www.defra.gov.uk

European Communities, 2008 Economics of Ecosystems and Biodiversity

Módszertani segítséget tartalmazó jelentések a hordalék-problémák vizsgálatához

- ICPDR (20-Nov-2006) Management problems of sediment quality and quantity in the Danube River Basin, Draft issue paper prepared by Hungary, Romania, Austria and the ICPDR Secretariat for the RBM EG IC/WD/266 Draft 4.2
- Integrative study on hydromorphological alterations on the Danube, TREN/FP7/TR/218362 (Sub)Work Package: SWP5.3 Infrastructure – Support interdisciplinary dialogue on environmentally sustainable waterway development Deliverable No: D5.1, Authors: BOKU (Habersack Helmut, Jäger Elisabeth, Hauer Christoph) , ICPDR (Schwarz Ulrich) Platina, Version (date): 15/10/2009

Mintapélda a VKI 4.7 teszt elvégzésére

Ijjas István-Ijjas István Zsolt (2011.november) A Víz Keretirányelv (VKI) 4.7 tesztlének elvégzése a hajózhatóság javítására irányuló tervváltozatokra a Szob-

déli országhatár közötti Duna szakaszra, Tanulmányok a Duna hajózhatóságának javításáról az Európai Unió TEN-T forrásból támogatott projekt keretében, Zárójelentés, Dr. Csányi Béla, Szalóky Zoltán, György Ágnes Irma, Szekeres József a VITUKI Nonprofit Kft. Hidrobiológiai Laboratórium munkatársai és Szabó Gábor és Rédli Kászló műszaki tervezők anyagainak és szakértői támogatásának felhasználásával